

A FELSŐBARANYAI REF. EGYHÁZMEGYE

HARKÁNYBAN,

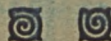
1916. ÉVI AUGUSZTUS 29-ÉN TARTOTT

KÖZGYÜLÉSÉNEK

ÉS

BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

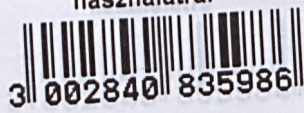
A FELSŐBARANYAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADVÁNYA.

SIKLÓS, 1916.

NYOMATOTT A SIKLÓS-DRÁVAVOLGYI KÖNYVNYOMDÁBAN
(TULAJDONOS: CSERNI JÁNOS.)

Csak helyben
használatra!

3 002840 835986

A FELSŐBARANYAI REF. EGYHÁZMEGYE

HARKÁNYBAN,

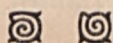
1916. ÉVI AUGUSZTUS 29-ÉN TARTOTT

KÖZGYÜLÉSÉNEK

ÉS

BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

A FELSŐBARANYAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADVÁNYA.

83.598

SIKLÓS, 1916.
NYOMATOTT A SIKLÓS-DRÁVAVOLGYI KÖNYVNYOMDÁBAN
(TULAJDONOS: CSERNI JÁNOS.)

3

I.

Közgyűlési jegyzőkönyv.

A felsőbaranyai ref. egyházmegye **Harkányban** 1916. évi augusztus 29-én rendes közgyűlést tartván, **Nagy Imre** esperes és **Benkő Gyula** gondnok elnöklete alatt jelen voltak:

A) Az egyházak képviselői:

	Lelkészek :	Világiak :
1. Adorjás :	Halász Imre	— —
2. Baranyahidvég	Závory Elek	Frölich Lajos
3. Beczefa :	Munkácsy Lajos	— —
4. Belvárd :	Biró Mihály	— —
5. Bisse :	— —	Marton József
6. Bogdása :	— —	Dér Ambrus
7. Botyka :	Simon Zsigmond	— —
8. Czún :	Vitányi Bertalan	— —
9. Csarnota :	— —	— —
10. Dencsháza :	Kemencky Károly	— —
11. Diósviszló :	— —	— —
12. Drávacsehi :	Aracs Gyula	— —
13. Drávacsepely :	Szöllősy Antal	Tóth Ferenc
14. Drávafok :	— —	— —
15. Drávaiványi :	Kotzó János	— —
16. Dráwapalkonya :	Aracs Gyula	— —
17. Drávaszabolcs :	Paál József	Sólyom Lajos
18. Drávaszerdahely :	Borsos István	Mohácsi József

19. Egyházasharaszti :	Horváth Antal	—	—
20. Garé	Varga Sándor	—	—
21. Gordisa :	Bajó Károly	—	—
22. Gyűd :	Széles Sándor	—	—
23. Harkány :	—	—	—
24. Hirics :	—	—	—
25. Ipacsfa :	Tóth Kálmán	Törő József	
26. Katádfa :	Józan Sándor	—	—
27. Kákics :	Kiss Géza	—	—
28. Kémes :	Koncz Antal	Molnár Dávid	
29. Kiscsány-Oszipó :	Bay Jenő	—	—
30. Kisharsány :	Szabó Károly	Mohácsi Sándor	
31. Kistótfalu :	Kozma József,	—	—
32. Kovácshida :	Borsos István	Végi János	
33. Kórós :	Nagy Imre	Bonyár M. Péter	
34. Lúzsok :	Benke Andor	—	—
35. Magyar-mecske :	Sipos Lajos	—	—
36. Matty :	Szakács Lajos	Varga György	
37. Márfa :	Bóna Sándor	—	—
38. Nagyharsány :	Szabó Károly	Csiszár János	
39. Nagypeterd :	—	—	—
40. Nagytótfalu :	Máthé Ákos	Salgó Sándor	
41. Nagyváty :	Mányoki Sándor	—	—
42. Nyugotszenterzsébet:	Kovács Sámuel	—	—
43. Okorág :	—	—	—
44. Old :	—	—	—
45. Peterd :	—	—	—
46. Pécs :	Nyáry Pál	Szabon István	
47. Piskó :	Szabó József	—	—
48. Rádfalva :	Rácz Béla	Kamu József	
49. Rónádfa :	—	—	—
50. Rózsafa :	Csúthy László	—	—
51. Sámód :	Sógor Endre	Nagy József	
52. Sellye :	Bús József	Morvay Dezső	

53. Siklós :	Gilicze Antal	Tormássy Sándor
54. Siklósnagyfalú	Domby Vince	— —
55. Sósvertike :	Barthalos Ödön	— —
56. Szaporca :	Szalay Ferenc	Csikesz Sándor
57. Szava :	Bocsor László	Györkő Sámuel
58. Terehegy :	Bocsor László	Asztalos Gábor
59. Tésenfa :	— —	Benedek P. János
60. Túrony :	Lutár Sándor	— —
61. Ujmindszent:	Szabó Gyula	— —
62. Vajszló :	Poór Mihály	— —
63. Zaláta :	Mády István	Nagy János

B) Tanítóképviselek :

Lukács Ferenc

Losonczy Ferenc

Sütő Pál

C) Egyházmegyei tanácsbírák :

Lelkészek :

Sógor Endre
 Szalay Ferenc
 Szöllősy Antal
 Nyáry Pál
 Bocsor László

Világiak :

Pakuszi Gyula
 Mándy Samu
 Varga Nagy István
 Morvay Ferenc ifj.
 Fejes János dr.

D) Egyházmegyei tisztviselők :

Nyáry Pál lelkeszi aljegyző, Varga Nagy István világi főjegyző,
 Bocsor László lelkeszi aljegyző, ifj. Morvay Ferenc világi aljegyző,
 Fejes János dr. világi aljegyző,
 Szalay Ferenc közpénztáros,
 Józán Sándor nyugdíjintézeti pénzkezelő,
 Pakuszi Gyula ügyész,

1. A közgyűlést esperes ur következő buzgó imája vezette be :

Örök Isten, mennyei édes Atyánk! Gyermeki alázattal és bizakodó lélekkel emeljük hozzád szívünket. Aggodalmaktól zaklatott lelkünk egyedül csak Nálad keres nyugodalmat, békességet, midőn földi világunk a népeknek ezen élet-halál küzdelmében sarkaiban inog; midőn 25 hónap óta egy még soha nem látott rettenetes és véres háborúnak rémségei vesznek körül.

Hol is keresnénk másutt menedéket, mint Tendálad; kihez támaszkodhatnánk máshoz, mint Tehozzád, a te megdönthellen igazságodhoz, kimeríthetlen szeretetedhez, gondviselésedhez.

Igen! Égi Atyánk, jó Istenünk! Erős várunk, menedékünk voltál Te minden időben. Az az ezerévnél hosszabb idő, mely nemzetünk felett átvonult, beszédes bizonyága a te kegyelmességednek, a mellyel őseink, atyáink iránt viseltetél, akiket gondviselésed palástjával takargattál és erős karoddal védelmeztél, midőn véres zivatarok forgatagai zúgtak körülöttünk.

Mélységes hálája szívünknek egyedül a Tied, hogy míg nálunk számban nagyobb népek lábnyomát avar takarta be; míg rettegett, nagy birodalmak porba omoltak, addig a maroknyi magyart megőriztetted, a vészek hullámai közül biztos partra vezettetted és örökdő gondviselésedből mindig új és új erőt meríthetted.

Hisszük uram, hogy mint az egyeseknek, úgy a nemzeteknek sorsát is nem vak véletlen, hanem a Te mindenható akaratom irányítja, kormányozza. Világítéleted ez a gigászi harc is, amelynek tüzeiben népek emésződnek s már országok pusztultak el, amelynek izzó zsarátnokai nemcsak a száraz földet pusztítják, de végig száguldanak a tengerek vizein, melynek borzalmas küzdelmei folynak a világtenger hullámai alatt s a levegőben egyaránt.

25 hónap óta északon, délen és keleten ömlik sajnos! mindig a tűzvonalba vezényelt magyarnak vére. A vértől áztatott csatamezők felett gomolygó felhőkben sok ezer és ezer testvérünk végső sóhaja száll itt hagyott szeretteik felé! 25 hónap óta a könnyeknek árja egyre mélyebb barázdákat szánt nálunk; nő, naponként nő közöttünk a gyermeküket vesztett szülőknek, a hitvestársukat sirató özvegyeknek, az apátlan árváknak száma!

De azért bizodalomunk meg nem rendül, reménységünk nem csüggedez, mert jeleket mutatsz, a magyar szíveknek hősi bátorságát, a magyar karoknak acélos erejét, a magyar martyroknak fényes dicsőségét. Jeleket mutatsz, hogy bár rengeteg számu ellenségeinkhez most ujabban orvul szegődött román csorda fenyegeti bérces Erdélyünket: a véggyőzelem a mienk lesz; megsegíted Benned bizó, igaz ügyért küzdő magyar gyermekeidet.

Mig véreink a harcmezőkön földi országunkért küzdenek, mi összejötteink ismét, hogy lelki országod, anyaszentegyházad építésében fáradozzunk. Tudjuk Atyánk! hogy ezen munkánkon is csak akkor lesz áldás, ezen fára-

dozásunknak is csak akkor lesz sikere, ha Te velünk leszel, ha szent lelked erejével megsegítesz.

Égi Atyánk, jó Istenünk küld azért reánk Szentlelkedet, mely tegyen bölcsékké minket az eszközök keresésében és használatában; adjad nekünk az Igazságnak lelkét, mely szemre-főre nem tekint ítéletében; árássz el minket a szeretet és egyetértés lelkével, hogy egyesült erővel munkálkodhassunk a Te szent neved dicsőségére, egyházunk javára.

Ezeket kérjük, ezekért esedezünk Hozzád égi Atyánk! Szent fiadnak, a mi Megváltónknak, az Ur Jézus Krisztusnak nevében. Ámen.

Ima után világi elnök: egyházmegyei gondnok ur utalva az immáron harmadik esztendeje dúló világháború küzdelmeire, hálával állapítja meg azt a felséges tényt, hogy az élő Isten, ki volt már akkor, mikor még „semmi hegyek nem voltak“ s a ki megmarad minden időben, nem hagyott el eddig sem bennünket s bizonyára velünk is lesz mindörökké, ezzel az élő reménységgel üdvözli a közgyűlés tagjait s

a közgyűlést megnyitottnak nyilvánítja.

2. Józan Sándor indítványára esperes ur fenti imájának és gondnok ur megnyitó beszédének jegyzőkönyvbe vételét

a közgyűlés elrendelte.

3. Egyházmegyénk lelkészi tagjai és világi képviselői a fenti sorrendben a szokott módon igazoltatván,

a közgyűlés megalakult.

4. A közgyűlés jegyzőkönyvének vezetésével

Varga Nagy István vil. főjegyző, a szólni kívánók neveinek feljegyzésével Bocsor László lelkészi aljegyző bizott meg.

5. A jegyzőkönyvet hitelesítő bizottság tagjaiul

az elnökség és jegyzői kar mellett: Szalay Ferenc és Lonczy Ferenc közgyűlési tagok bizottak meg.

6. Olvastatott a múlt évi e. megyei közgyűlési jegyzőkönyv 19. és 53. számú határozatával kiküldött szavazatbontó bizottság 3 rendbeli jegyzőkönyve.

I.

Az első jegyzőkönyv felvétel, Siklóson 1915. évi november

15-én. Jelen voltak Szabó Károly elnöklete alatt Széles Sándor, Dr. Fejes János bizottsági tagok.

Beérkezett 56 egyház szavazata.

Nem szavazott Csarnota, Dencsháza, Drávaiványi, Ipacsfa, Katádfa, Kistótfalu és Nagyváty.

Csak tanácsbírákra szavazott Becefa, Bogdása, Cún, Hirics, Lúzsok, Magyarmecske, Matty, Piskó, Rónádfa, Szaporca és Túrony.

A beadott szavazatok közül érvénytelen Botyka szavazata, mivel a jegyzőkönyvi kivonat pecséttel ellátva nem volt.

Eredmény a következő:

1. a két lelkészi tanácsbíróásra szavazatot kaptak Nyáry Pál 24, Bocsor László 23, Kozma József 12, Bús József 10, Józan Sándor 7, Koncz Antal 7, Csúthy László 5, s ezenkívül 12 egyén 1—2—3 szavazatot.

2. A rendes tanítóképviselőségre szavazatot kaptak Sütő Pál 35, Lukács Ferenc 30, Losoncy Ferenc 19, Csikesz Sándor 17, Szigethy Károly 6, Ráskó Mihály 5, s ezenkívül 9 egyén 1—2—3—4 szavazatot.

3. A póttanítóképviselőségre szavazatot kaptak Losoncy Ferenc 16, Szigethy Károly 12, Ferency József, Csikesz Sándor és Ráskó Mihály 6, s ezenkívül 20 egyén 1—2—3—4—5 szavazatot.

Ezen eredmény folytán a rendes tanító képviselőségre Sütő Pál megválasztottnak kijelentendő lenne.

Szűkebb szavazásra kitűzettek:

a, a lelkészi két tanácsbíróásra: Nyáry Pál, Bocsor László, Bús József, Kozma József.

b, 2 rendes tanítói képviselőségre: Lukács Ferenc, Losonczy Ferenc, Csikesz Sándor, Szigethy Károly.

c, 2 póttanítói-képviselőségre: Losoncy Ferenc, Szigethy Károly, Ferency József, Csikesz Sándor, Ráskó Mihály.

II.

Megejtetvén a szűkebb szavazás, az 1916. évi január 6-án felvett jegyzőkönyv szerint az eredmény a következő:

Beérkezett mind a 63 egyház szavazata.

Érvényes mind a 63 szavazat, mely a következőkép oszlott meg :

1. a lelkeszi tanácsbirósági állásra Nyáry Pál 52, Bocsor László 51, Bús József 12, Kozma József 11 szavazatot kapott ;
2. a rendes tanítói képviselőségre Lukács Ferenc 52, Losoncy Ferenc 43, Csikesz Sándor 16, Szigethy Károly 14 szavazatot kapott ;
3. a póttanítói-képviselőségre Szigethy Károly 39, Ferency József 29, Ráskó Mihály 21, Losoncy Ferenc 19, Csikesz Sándor 17 szavazatot kapott.

Ezen eredmény folytán Nyáry Pál és Bocsor László lelkeszi tanácsbírák, Lukács Ferenc és Losoncy Ferenc rendes tanítói képviselők, Szigethy Károly póttanítói-képviselőül megválasztottnak kijelentendő.

A másik póttanító-képviselés betöltésére Ferency József és Ráskó Mihály újabb pótszavazásra kitűzettek.

III.

A harmadik jegyzőkönyv szerint beérkezett 57 egyház szavazata. Nem szavaztak : Bisse, Kákics, Kistótfalu, Nagyváty, Rád-falva és Túrony. A beérkezett szavazatok mind érvényesek, amelyekből Ferency József 38. Ráskó Mihály 19 szavazatot kapott, miért is Ferency József a póttanító-képviselőségre megválasztottnak lenne kijelentendő.

A szavazatbontó bizottság kéri az egyházmegyei közgyűlést, hogy utasítsa a presbitériumokat a szavazási illetve a beküldési határidő pontos betartására, a jegyzőkönyvi kivonatoknak szabályszerű kiállítására, megállapítván benne a határozatképesség is, a szavazó lapok, illetve a kivonatok ruggyanta pecséttel, a boritéknak viasz pecséttel való ellátására, s hogy mindig az összes megnevezett állásra ejtsék meg a szavazást.

A felolvasott három rendbeli jegyzőkönyv alapján az egyházmegyei közgyűlés Nyáry Pál, Bocsor László urak megválasztott lelkesztanácsbíráknak, Sütő Pál, Lukács Ferenc, Losoncy Ferenc urak megválasztott rendes tanító képviselőknek, Szigethy Károly, Ferency József urak megválasztott póttanító-képviselőknek kijelentnek s megerősítetnek.

A szavazatok megsemmisítésével a jegyzői kar megbizatik

A nem szavazó Csarnota, Dencsháza, Drávaiványi, Ipacsfa, Katádfa, Kistótfalu, Nagyváty, Bisse, Kákics, Rádfalva, Túrony egyházakkal szemben Esperes ur a szabályszerű eljárásra felhivatik.

Az egyházak presbitériumai felhivatnak, hogy a szavazás be-
küldésére kitűzött határidőt pontosan tartsák be, s hogy a szava-
zólapokat illetve jegyzőkönyvi kivonatokat szabályszerűen adják ki,
feltüntetvén abban a határozatképességet is. A kivonatokat rugy-
gyanta bélyegzővel, a borítékot pecsétnyomóval ellássák, azon ki-
vül minden kijelölt állásra szavazzanak.

7. Nyáry Pál, Bocsor László lelkészi tanácsbírák eskütételre hivatván fel:

a hivatalos esküt letették s Nyáry Pál a maga és társa ne-
vében gondnok ur üdvözlő szavai után a bizalmat megköszönve
s további hű munkásságukat felajánlva, széküket a közgyűlés éljen-
zése közt elfoglalták.

8. A gyűlés folyamán esetleg elrendelendő szavazásoknál szavazat szedő bizottsági elnökül:

Varga Nagy István, tagjaiul: Sipos Lajos és Bocsor László választatnak meg.

**9. A múlt évi e. m. közgyűlésről való elmaradását Paál Jó-
zsef drávaszabolcsi lelkész betegségével igazolja.**

A közgyűlés az igazolást elfogadja.

**10. A jelen gyűlésről való elmaradásukat Farkas Emil nagy-
peterdi, Toronyai József drávafoki, K. Nagy József oldi lelkész
családi körülményeikkel, Horváth István vil. tanácsbíró egyéb ha-
laszthatatlan elfoglaltságával, Bocsor Béla rónádfai, Szívós Károly
bogdásai, Szücs Sándor harkányi, Fejér Ambrus okorág-monoso-
kori, Kiss Mózes bissei lelkészek gyengélkedésükkel igazolják.**

A közgyűlés igazolásukat elfogadja.

11. Beterjesztetett esperes urnak következő jelentése:

Nagytiszeletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Mult évi jelentésemet a mély fájdalom hangján kellett kezdenem, Dr. Baksay Sándor püspökünk elhunytá folytán. Most általános örömünket tolmácsolják jelentésem kezdő sorai a felett, hogy az üresen maradt püspöki széket kerületünk majdnem egyhangu bizalma a legméltóbbal, Petri Elek budapesti lelkész, kerületi főjegyzővel töltötte be. A választásban megnyilvánult közakarat nem előlegezett bizalom volt, hanem a fényes tehetségnek; páratlan munkakedvnek és képességnek; az előzékeny modornak és tapintatnak; a mindenkit keblére ölelő önzetlen szeretetnek közörömöt keltett jutalmazása.

Ha előzőleg ott láttuk minden téren az első sorban Petri Eleket, hol az egyházért, a Krisztus evangéliomáért folyt a munka, a küzdelem: tudjuk, érezzük, hogy mostani fényes állásában is ott tündöklend előttünk példányképpül a hűségben; vezérfényül a közjóért, a hithű munkáért való küzdelemben; bölcsességének irányító erejével a nehéz körülmények között.

A szavazatok felbontása után azonnal kifejeztem a magam s az egyházmegye nevében örömünket, jókívánatainkat. Bizonytal a Nagytiszeletű Egyházmegyei közgyűlés is megragadja az alkalmat, hogy jókívánásainak, odaadó szeretetének, törhetlen ragaszkodásának és mély tiszteletének kifejezést adjon Főpásztorá iránt.

Mielőtt jelentésem többi tárgyaira áttérnék egy kijelentést kell tennem. Sokáig haboztam, hogy tekintettel a rendkívüli viszonyokra, melyek szinte parancsolják a papirosban való takarékoskodást, tekintettel a felettébb megdrágult nyomdai előállításra, ne hagyjam-e el az esperesi jelentésnek eddig szokásos előzetes, külön kinyomatását s csak majd a közgyűlés előtt olvassam fel. Magammal való tusakodásom eredménye az lett, hogy ezuttal nem szakítok még a régi szokással, csak igyekszem lehetőleg rövidre fogni minden tárgyat. Ezek az okok szolgáljanak mentségül, hogy a szokottnál kisebb terjedelemben s egy kissé későbbben megy szét jelen évi jelentésem.

A világháborúnak immáron harmadik évébe léptünk s az ádáz küzdelem, a vérzivatar nemhogy szünőben volna, nemhogy csittulna rettenetességeiben, hanem méreteiben, életoltó iszonyatosságaiban egyre fokozódik. Ádáz ellenségeink a legdrágábbat, az emberéletet nem kimélve, óriás tömegekben zúditják, hajtják tüzünkbe embe- reiket, hogy letörjenek bennünket, vagy legalább is a mult évben kivivott területi előnyeinkből faragjanak le itt-ott valamelyest.

Megingatlan a hitünk, reményünk, hogy az az örökkévaló, ki az elmúlt 2 évben megőrzött, megtartott, győzelemre segített min- ket, ezután is megtart, végdiadalra segít!

A háborúnak az itthonmaradottak vallásos életére, közelebbről a templomlátogatásra való hatása tekintetében most is azt a szo- moru tapasztalatot gyűjtöttem, hogy ez az irtózatossá megpróbáltatás a legtöbb embernek lelkéből nem tudja kiváltani a mélyebb, bensőbb vallásos érzületet, életet. A fokozottabb munka, mely az itt- honmaradt kevesekre hárul, okul szolgál, hogy elmaradjanak az Isten házából. Nemcsak vasárnap délután üres sok helyen a temp- lom, hanem vasárnap délelőtt is alig akad néhány istenigéjét szom- juhozó lélek! Némely helyen azt az értesülést nyertem, hogy még a frontról szabadságra haza jövő, vagy üdülésre hazabocsájtott láb- badozó katonák (kerül közöttük tanító is) sem keresik fel a temp- lomot, annál kevésbé használják fel az alkalmat, hogy urvacsorá- val éljenek. Ezzel szemben több lelkészársam örvendetesen jelen- tette, hogy a szabadságra, üdülésre, vagy munkára hazabocsájtott katonák első dolga a templomban hálaadás végett való megjelenés.

Az adakozásra való készség azonban nemhogy lohadna, sőt inkább emelkedik. Az előző évben az adakozások összege volt 49,474 K, míg most 56,287 K. Különösen jelentékeny az Isten di- csőségére való adakozás emelkedése 5,451 koronáról 15.429 ko- ronára, tehát majdnem 10.000 koronával több. Az volna a kívá- natos, ha e vallásos buzgóság az adakozás mellett egyéb, a vallá- sosság bensőségét mutató cselekményben, *életben* láttatnék, sőt fo- kozódnék!

A Kecskeméti Egyházmegyei Lelkészegyesület által küldött a

katonák közt kiosztandó imafüzeteket szétszítottam, gyülekezeteink lelkészei között, azzal a kérelemmel, hogy juttassák el azokat a harctéren, vagy a kórházakban levő katonáinkhoz. E helyütt is jól esik köszönetemet kifejezni a Kecskeméti Egyházmegyei Lelkészegyesületnek nagylelkű adományáért. Egyébként gyülekezeteink legnagyobb része gondoskodott, hogy harctéren vagy egyebütt levő katona hivei, vallásos iratokkal el legyenek látva. E célra kiadtak gyülekezeteink 921 koronát.

A III. és IV. hadikölcsön jegyzésnél se maradtak hiveink hátra, a III. hadikölcsönre jegyeztek 915.100 koronát, a IV. hadikölcsönre 998.250 koronát, a kettő együtt 1,913.350 K. A múlt évi 1,430.100 koronával együtt összesen ref. hiveink jegyeztek 3 millió 343 ezer 450 koronát.

A múlt évi jelentésemben elősorolt lelkészeken kívül ujabban behivattak tábori lelkészekül: Kovács Ferenc peterdi és Csánki János dráwapalkonyai lelkészek. A peterdi egyház adminisztrálására felkértem Kozma József kistótfalui lelkészt, a dráwapalkonyai egyház gondozására pedig Aracs Gyula drávacsehii lelkészt kértem fel, miután káplánnal időközileg nem rendelkezőnk. Kiscsányban 1915. november hó óta Závory Elek segédlelkész adminisztrálja az egyházat.

Tanítóink közül ujabban hadbahivattak: Pápai Gábor peterdi és Hegedüs Titusz sellyei tanítók. Népfelkelői szemlén alkalmasnak találtattak, de egyházhatósági uton felmentésüket sikerült kieszközölni: Bogdásán Dér Ambrus, Kóróson Boda Ferenc, Harkányban Ferenci József, Dráwapiskiben Varga János, Baranyahídvégen Fröhlich Lajos, Vejtiben Fekete Sándor, Marócsán Mészáros Sándor, Drávacsehnél Pintér Dénes. A már előbb bevonultak közül hazabocsájtattak: Török Lajos drávacsehii és Molter Frigyes ny.-szenterzsébeti tanítók.

Hadbavonult tanítóink közül orosz fogságba kerültek a már tavaly említett Váradi Gyulán és György Domokoson kívül: Finta Zoltán, Kovács Imre, Bálint Géza, Fekete Béla Sándor.

Hősi halált halt: ifj. Makkay Márton bissei tanító az olasz harctéren. Benne a tanítói kar egyik ifju, szép tehetségű tagját,

az egyház munkás és szeretett tanítóját vesztette el. Az ifju hős idegen hantok alatt nyugvó porai felett lebegjen a hálás kegyelet!

A tanítás egyetlenegy iskolánkban sem szünetelt teljesen, hosszabb vagy rövidebb ideig mindenütt volt helyettesítő. Több helyen szerényen javadalmazott kiségitő tanerők alkalmaztattak, több helyen a lelkészek minden díjazás nélkül tanítottak, így Bissében Kis Mózes, Czunban Vitányi Bertalan, Drávacsepelyben Szöllősy Antal Gyüdön Széles Sándor, Ipacsán Tóth Kálmán, Kistótfaluban Kozma József, Magyarmecskén Sipos Lajos, Nagyvátyon előbb Karancsy István h. lelkész, majd Mányoki Sándor, Oldon K. Nagy József, Peterden Kovács Ferenc, Sellyén Bús József lelkészek, Kisszentmártonban a hadbahívott tanító neje. A hivatással teljesített munkáért, ha az egyház és az egyházi hatóságok anyagi jutalmat nem adhattak, szolgáljon jutalmul a nemes célért folytatott munkából fakadó megnyugtató öntudat s elismerésünk és hálás köszönetünk. Vajha a magas kormány méltányolná a nemzeti kultúra érdekében teljesített munkát s miután egyedül ő teheti: jutalmazná anyagiilag a hű munkást! Ez irányu kérvényét az érdekelt lelkészeknek, pártolólág terjesztettem fel püspök ur utján a V. K. miniszter urhoz.

Hálás köszönettel kell megemlékezni egyházkerületi közgyűlésünk mult év őszén 161. sz. a. hozott határozatáról, mely szerint minden házon kívül közép, vagy felső iskolában rendes tanulóként tanuló lelkészfiu vagy leány gyermek után 100—100 korona neveltetési segély utaltatik ki az államsegély és a Baldácsy alapból. Ez a segély az elmúlt 1915/16. tanévre már ki is adatott s ezentul ki fog adatni, csak a szülő igazolja a házon kívül rendes tanulóként való neveltetést. Régen hangoztatott óhajt váltott valóra ez a határozat. Kicsiny ugyan a nyújtott segély, de némileg könnyít a gyermeknevelés nyomasztó terhével küzdő lelkészen.

A háboru folytán előállott rettenetes drágaság elviselhetőbbé tételére az állami, törvényhatósági, községi tisztviselők, tanárok, tanítók, sőt magán intézetek alkalmazottjai is drágasági pótlékokat kaptak. A ref. lelkészek köréből is mindenhonnan felhangzott a kérő, a kiáltó, a sürgető szózat, hogy a drágaság által talán leg-

erősebben sujtott lelkészek is kapjanak háborui segélyt. Az égető szükségből fakadó ezen óhaj, kérés még mindezeideig nem nyert a kívánt módon kielégítést. Csupán annyi történt, hogy a ref. lelkészek sorsát annyira szíven viselő nagy államférfiunk kieszközölte, hogy bár nem minden ref. lelkész számára egy-egy bizonyos összeg, hanem általánként 250.000 korona adassék a nagyobb szükségét érző ref. lelkészek között való szétosztásra, és nem is az állampénztárból, hanem az országos hadsegélyző alapból. A mi kerületünkre jutott összeget a segély megosztása tárgyában összehívott bizottság akként határozta kiosztandónak, a kérdést minden oldalról alaposan megfontoló, beható tanácskozás után, hogy két kategóriát állított fel. Az első kategóriába soroztattak a népes családdal bíró vagy gyermekeket taníttató lelkészek, ezek kaptak 400—400 koronát. A második kategóriába jöttek a több gyermekkel bíró, de nem taníttató lelkészek 200—200 korona segélylyel. Nem jutott segély a nőtlen, özvegy, nős de gyermekkel nem bíró, vagy már keresetképes gyermekkel bíró lelkészeknek. Jól érezte a bizottság, hogy lesznek, akik elégedetlenkednek az ekként történt kiosztás miatt, de az adott viszonyok figyelembe vételével, a rendelkezésre álló csekély összeget tekintve igazságosabb megosztás nem volt elérhető. Egyházmegyénkbeli lelkészek számára 9200 korona utaltatott ki. Mondhatom a legjobb arányszámot értük el! Vajha a közel jövőben megvalósulna az a kívánság, hogy minden lelkész kapjon háborui segélyt, akár az állást fenntartó egyház részéről, akár az állampénztárból.

Ezzel kapcsolatosan emlitem meg, hogy az egyházasharaszttii egyház lelkészének 600, tanítójának 300 korona drágasági pótléket szavazott meg az 1915. évre, a drávapalkonyai egyház lelkészének 200 K, a diósvizslói egyház pedig lelkészének 300 K, tanítójának 200 K drágasági pótléket utalt ki. E helyen is elismerésemet fejezem ki nevezett egyházak nemes tényletéről, melylyel követendő példát állítottak fel a többi egyházak elé.

Örvendetesen kell megemlékezni kerületi közgyűlésünk azon határozatáról, hogy a jövő 1917. évben szervezi és felállítja Kec-

keményen a kerületi árvaházzal kapcsolatosan a leány internátust. Rég érzi hiányát kerületünk egy a középosztály leánytanulói számára szolgáló internátusnak. Elő kell venni minden erőnket, megmozdítani minden ható tényezőt, hogy ez a tervbe vett internátus minél több leánytanulónkat és minél jutányosabb díj mellett fogadhassa falai közzé. Ezen internátus részére való nagyobb mérvű gyűjtés a reformáció 400 éves évfordulója megülésének programjába fel van véve, amelyről a Nagytiszteletű Egyházmegyei közgyűlésnek a tárgysorozat során lesz alkalma határozni.

Fájdalmas érzéssel jelentem, hogy a halál több lelkészársunkat ragadta el körünkből. Mindjárt az év elején meghalt Somodi József kisharsányi lelkész, ki már több év óta mind testileg, mind lelkileg megtört, tehetetlen rom vala. Az ur megszabadította szenvedéseitől s elérte kivánt nyugalomát; azután örök álmra hajtá fejét Kovács Bálint szavai lelkész, aki vállán a 75 év sulyával nem érezte tehernek megjelenni mindenütt, minden összejöveten, a hol anyaszentegyházunk, vagy lelkészkarunk érdekei tárgyaltattak. Szelid, örök ifju alakján örömmel pihent tekintetünk s minden iránt érdeklődő agilitása sokunknak szolgált követendő például. Legyen áldott emléke közöttünk. Váratlanul hagyá el az élet küzdő terét Munkácsy Lajos becefai lelkész. Költői lelkü, nemes kedélyü hü munkás volt, ki a feltűnést kerülve működött 29 évig teljes odaadással hivei lelki és anyagi ügyei előbbvitelén. Legyen csendes pihenése, s örködjék kegyeletünk emléke felett!

Nem a halál, hanem a saját maga által kivánt nyugalom készte körünkből való távozásra Fejes Sándor luzsoki lelkészársunkat. Hosszu időn keresztül volt hűséges, tehetségekkel bőven megáldott tisztviselője egyházunknak. Előbb mint aljegyző, majd tanácsbíró s egyházmegyénk lelkészi özvegy-árva gyámintézetének pedáns pontosságú pénztárnoka szerzett magának hervadatlan érdemeket. Amellett még mint lelkésztanító ezen kettős tisztét is példás kötelességtudással viselte. Az Ur kegyelme legyen vele, hogy még sokáig élvezhesse a méltán kiérdemelt nyugalmat.

Néhány egyház kivételével az esperesi egyházlátogatást az idén is személyesen végeztem Szabó Károly főjegyző, Nyáry Pál és Bocsor László aljegyző urak, továbbá Csúthy László és Sógor Endre urak szíves közreműködésével. Nagyságos Gondnok ur az idén nagy elfoglaltsága miatt sajnos csak két egyházban jelenhetett meg u. m. Szavában és Garéban.

Az esperesi kérdőpontok sorrendje szerint részletes jelentésem a következő:

Hétköznap reggeli könyörgések minden egyházban tartatnak, úgy szintén vasárnap délelőtt egyházi beszéd, d. u. pedig káté — vagy bibliamagyarázat tartatik. Vallásos összejövetel, gyermek istentisztelet 11 helyen tartatott. Fogyás 9. A konfirmándusokat mindenütt a lelkészek készítik elő s bibliával vagy emléklappal, néhol mindkettővel ellátják. Az istentisztelet látogatása általában csökkenő. Urvacsorával élők száma volt 15456, az előző évinél 1247-el kevesebb. Az ünnep és vasárnapok kellő módon megtartatnak. A vasárnapi munkaszünetről szóló törvény felfüggesztése nem éreztette hatását, a hívek ép úgy tartózkodnak vasárnapokon a nagyobb munkáktól, mint annak előtte. A szórványokban élő hívek gondozásáról most sem jelenthetek egyebet, mint hogy a legtöbb helyen akkor látják a lelképásztort, ha maguk be mennek az anya egyház templomába istentiszteletre.

Hitéleti statisztika: Más vallásról hozzánk áttért 1 fi és 14 nő, összesen 15, tőlünk kitért 2 fi és 5 nő, összesen 7. Nyereségünk 8. Polgárilag egybekötött házaspár volt 44, ezek közül megesküdött 30 pár, az egyházi áldást pedig nem vette igénybe 14 pár. Ime, a rémes háboru szomorú hatása a házasságkötésekre vonatkozólag. Az előző évihez képest leszált az új házaspárok száma $\frac{1}{5}$ -ére. *Házasság nem kötött 61 egyházban.* A vegyes házasságra lépettek közül, születendő gyermekeiket javunkra kötelezték 6-an, más felekezet javára 8-an. Viszályos házasság van 7, törvénytelen együtt élés 115. Az előbbi 8-al, az utóbbi 61-el fogyott. Szektáskodásra való hajlandóság sehol se mutatkozik. Vallásos egyesület van 1 helyen, egyházi jellegű ifjusági egylet 12 helyen. Az előbbi fogyott kettővel, az utóbbi 9-el. Vallásos iratok minden egyházban osztattak szét.

A presbiterek általában elég buzgósággal járnak el hivatalos kötelességeik teljesítésében. A paróchiális könyvtár kötetei mindenütt hiány nélkül és jó állapotban vannak. Leltár minden egyházban van. Az egyház jövedelmei mindenütt a legnagyobb részben befolytak s a csekély hátralék behajtásáról gondoskodás történt.

Alapítvány van:

28 egyházban lelkészi alap	115,571 K
28 egyházban tanítói alap	19,151 K
41 egyházban egyházfenntartási és magtári alap . .	147,383 K
a múlt évi gyarapodás	36,536 K

Ezen alapítványok kellékesen ellátott kötvényeken legnagyobb részt hadi-kölcsön kötvényeken és takarékbetétkötvényeken vannak gyümölcsözőleg elhelyezve és a presbyteriumok által kezeltetnek.

Segélyben részesült :

18 egyház évi tőkekamat segélyben	8,875 K
74 „ „ adócsökkentési segélyben	194,223 K
9 „ egyszer s mindenkorai segélyben	3,800 K
44 lelkész kongruában	19,498 K
45 lelkész korpótlékban	35,800 K
55 tanító fizetésekiegészítésben	69,973 K

Adóssága volt 52 egyháznak 185.811 K, összegben. Törlesztéséről minden egyházban gondoskodva van.

Az épületek a legtöbb helyen jókarban vannak, azonban Hiricsben, Zalátán, Sámodon, Ipacsán, Kisharsányban az összes épületek javítandók, — Vajszlón, Terehegyen és Kóróson a lelkész lakok — Rádfalván, Belvárdon, Baranyahídvégen és Bissén a tanítói lakok és iskolák újra építést igényelnek.

A temetőket a lelkész gondozza s haszonélvezete is az övé.

A hivatalnokok a fizetésüket rendesen kapják.

A hivatalnokok földadóját régi földek után az egyház, a kegyadományi földek után pedig a haszonélvezők fizetik.

Az országos tanítói nyugdíjintézetbe a fenntartói járulékot 33 helyen az egyház, a többiben a község fizeti.

Az egyházmegyei, kerületi, országos közalapi és nyugdíjintézeti járulékok mindenütt befizettettek. Iskolánk ügyeibe autonómiánkat sértő illetéktelen beavatkozás nem történt.

Hitfelekezeti sérelem sehol sem jelentetett.

Hivatali változások: A lemondás folytán megüresedett kákicsi lelkészi állásra meghívás útján egyhangulag megválasztott Kiss Géza budapesti s. lelkész, kinek a concessát, miután a választás ellen panasz nem adatott be, kiadtam s ő lelkészi állását el is foglalta s abba november hó 7-én ünnepélyesen be is iktattatott. Ezuttal is ki kell emelnem a kákicsi gyülekezet választás körüli eljárását, midőn az apának nyugalomba vonulása után előbb az idősebbik lelkész fiút, majd ennek 20 hónapi ott működése után történt eltávozásával az ifjabbik lelkész fiút hivta meg egyhangu bizalommal és szeretettel. A nyugalomba lépés folytán megüresedett nagyvátyi lelkészi állásra meghívás útján egyhangulag megválasztott Mányoki Sándor, rákospatolai s. lelkész. A választás ellen panasz nem adatván be, az állás elfoglalhatására a concessát kiadtam s Mányoki Sándor azt el is foglalta s állásába ünnepélyesen beiktatva lőn. A rádfalvai lelkészi állásra pályázat útján egyhangulag megválasztott Rácz Béla nagysallói s. lelkész. A választás ellen

felszólamlás nem adatván be, Rácz Bélának a concessát kiadtam, aki az özvegygel a kegyeleti év jövedelmére nézve jogérvényesen kiegyezvén, állását 1916. április 1-én elfoglalta s ünnepélyes beiktatása is megtörtént. A bezcefai lelkészi állásra az elhunyt lelkésznek fia ifj. Munkácsy Lajos meghívás útján egyhangulag megválasztott. Miután a választás ellen panasz nem adatott be s az özvegy édes anyával, lelkészével, a csonka és kegyeleti évre vonatkozólag jogérvényes megegyezés történt, a concessát kiadtam s ifj. Munkácsy Lajos apja örökét el is foglalta s abba ünnepélyesen beiktatva lön. A szavai lelkészi állásra meghívás útján egyhangulag megválasztott Hideg János büssüi rendes, jelenleg tábori lelkész. A választás ellen felszólamlás nem érkezvén be, a concessát 1917. évi április hó 24-én leendő állásfoglalás kötelezettségével kiadtam. Lúzsokon a lelkészi állásra meghívás útján egyhangulag megválasztott Benke Andor buzásbessenyoíi rendes lelkész. Miután a választás szabályszerűen folyt le s ellene felszólamlás nem adatott be a concessát azonnali állás foglalás kötelezettségével kiadtam. Benke Andor állását el is foglalta s abba ünnepélyesen beiktatva lön. A kisharsányi lelkészi állásra pályázat útján szótöbbséggel Berényi István volt öcsényi s. lelkész, jelenleg tábori lelkész választott meg. A választás ellen a törvényes határidőn belől a választók részéről felszólamlás adatván be, a választás érvényessége felett a közigazgatási bíróság lesz hivatva itélkezni. Az ujonnan választott s állásukat elfoglalt ifju lelkészek legyenek üdvözölve közöttünk és a kegyelem Istene tegye sikeressé és áldásossá lelkészi munkálkodásukat.

Az ujonnan szervezett nyugotszenterzsébeti tanítói állásra 1914. szeptember 27-én megválasztott Molter Frigyes, zombori h. tanító, aki megválasztása után azonnal hadba hivatott. A folyó évben ideiglenesen felmentvén állását elfoglalta. A választási iratok jelen gyűlésünk folyamán fognak bemutatni. A baranyahidvégi tanítói állásra Fröhlich Lajos, okleveles tanító választott meg, kinek a concessát kiadtam s ő állását el is foglalta. A rózsafai tanítói állásra megválasztott Fördös Zoltán, kisperegi rendes tanító. A választás szabályszerűleg történvén, a concessát folyó év szeptember 1-én leendő állás foglalás kötelezettségével kiadtam.

Egyesek és egyházak adományai:

Helyi célokra (Isten dicsőségére)	Közcélokra	Persely-adakozás	Köz-munkával szerzett jövedelem	Építkezési kiadások	Összesen
korona	korona	korona	korona	korona	korona
15,429	36,936	3,962	2,735	17,786	76,844

Nagyobb és említést érdemlő adakozások a fenti táblázatban foglaltak közül:

Pécsett Fodor László földbirtokos 200 K-t és Horváth János presbiter 200 K-t adományoztak orgona alapra. Nagytótfaluban Özv. Czucz Lajosné az egyháznak végrendeletileg hagyományozott 200 K-t. Gyüdön a közbirtokos gazdák iskola-építési kölcsön kamatjának fizetésére adományoztak 350 K-t. Monosokornak Baksay Sándor püspök végrendeletileg hagyományozott villamos részvénytársasági részvényeket, melyek árából befolyt 1000 K. Beczefán ifj. Panni Józsefné új urasztalát készíttetett 200 K értékben. Nagyvátyon Hajdu József presbiter orgona harmóniumot készíttetett az egyháznak 1200 K értékben. Czinderibogádon özv. Visy Istvánné egy bársony urasztali terítőt adott 40 K értékben. Páprádon keresztelő készletre adakoztak a nők 57 K-t. Sellyén egy magát megnevezni nem akaró nő istendicsőségére adakozott 2000 K-t. Vajszlóban Kiss Simon József és neje Deák Zsuzsánna adományoztak egyház és iskolai célokra 340 K-t.

Lélekszám a múlt év dec. 31-én volt 29212. ezen számban benne vannak a szórványokban lakók is. A múlt évben

Született			Meghalt			Egyháziilag házaszágra lépett	Konfirmáltatott			Meg nem kereszteltetett	Szertartás nélküli temetett
fi	nő	összesen	fi	nő	összesen		fi	nő	összesen		
155	167	322	419	349	768	30	201	177	378	—	—

Iskolába járók						Iskolába nem járók					
6—12 éves			12—15 éves			6—12 éves			12—15		
fi	nő	összesen	fi	nő	összesen	fi	nő	összesen	fi	nő	összesen
1105	1127	2232	384	409	793	7	13	20	18	18	36

Van szerencsém még a következőket jelenteni: A vajszlói iskola ügye végre-valahára befelyezést nyert, amennyiben a V. K. M. kimondotta a egyházmegyei közigazgatási bizottság előterjesztésére, hogy ez felekezetinek tekintendő. Folyó évi január 1-től kezdődőleg a község nem is fizeti a tanítót, hanem az az egyházra, mint iskola fenntartóra hárult. Az így megnövekedett egyházi teher könnyítése végett a Konventnél a lépések megtétettek.

A múlt évi Egyházmegyei Közgyűlés jegyzőkönyvi 17. sz. alatt a nyugalmazott lelkészek földjövendelmének miként való megosztása tárgyában kiküldött bizottságot összehívtam s a bizottság véleményes javaslata a tárgyszerkezeten szerepel.

A páprádi lelkészi alap elérte immáron a 100.000 K-t. Óhajandó és szükséges, hogy ott a lelkészi állás szerveztessék. Mostani rendkívüli idők nem alkalmasok ugyan a lelkészlakás megépítésére, de az előintézkedéseket meg lehetne tenni. Szükségesnek látnám ezért, hogy az Egyházmegyei Közgyűlés néhány tagból álló bizottságot nevezne ki, mely az ügyet alaposan megtárgyalná s az Egyházmegyei Közgyűlés elé kész tervezetet hozna.

Jelentem továbbá, hogy Csikesz Sándor iskolai körlelkészi állásáról lemondott, miután, mint tábori lelkész e nemű kötelezettségeit nem teljesítheti. A körlelkészi teendőkkel ideiglenesen, Kotzó János drávaiványii lelkészt bízom meg.

Vakok intézete részére a következő adományok érkeztek hozzám: Drávacsepely 2.64 K, Czun 2 K, Nagyharsány 1 K, Márfa 3.50 K, Siklósnagyfalu 2.04 K, Rónádfa 1 K, Markócz 2:50 K. Rendeltetési helyökre küldöttem.

Ezek után mély tisztelettel maradtam

Kőrös, 1916 augusztus 6.

A Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlésnek

alázatos szolgája

Nagy Imre
esperes

A közgyűlés a már előbb kinyomatott és szétküldött jelentést felolvasottnak tekinti, az abban foglaltakat tudomásul veszi, határozatot igénylő pontjaira nézve pedig következőleg határoz:

a) Őszinte örömmel ragadja meg közgyűlésünk ez újabb alkalmat, hogy egyházkerületünknek közszeretettel álló püspökét Ft. Petri Elek urat meleg szeretettel, igaz tisztelettel és ragaszkodással üdvözölje. Hisszük, hogy a kegyelemnek Istene az Ő személyében áldott tevékenységű vezért állított egyházkerületünk élére, kit erőtelen emberi szó helyett szent könyvünkben, a bibliában feljegyzett ároni áldással üdvözlünk: „Áldjon meg tégedet az Ur és őrizzen meg tégedet. Világosítsa meg az Ur az ő orcáját te rajtad és könyörüljön te rajtad. Fordítsa az Ur az ő orcáját tereád és adjon békességet néked!”

b) Közgyűlésünk mély fájdalommal látja, hogy a méreteiben és rettenetességeiben egyedül álló irtózatossággal dúló világháborúnak az emberi lelkek világára nézve várt eredményei: a sziveknek az örökké való Isten előtti megalázkodása, igaz megtérése, az ellanyhult egyházi élet megelevenedése, a világ évek helyett az örök élet vize forrásának buzgó keresése nemcsak hogy elmaradtak, hanem ezek helyén mintha még diadalmasabban győzedel-

meskedett volna a világ lelke : fényüzés, esztelen pazarlás, karöltve Istenháznak elhanyagolásával s az Isten országa ügye iránti teljes közönnyel, mely megdöbbentő jelekkel szemben csak itt-ott árad ki egy-egy szívből biztató menyei sugár.

Mégis mindezek láttára is szent meggyőződéssel valljuk, hogy a Krisztus evangyélioma Istennek hatalma, minden hívőnek üdvösségére ! Ha őrállóink csüggedést nem ismerve hirdetik az egyéni életükkel igazolt evangyéliomot, ha Isten ítéletét kiméretlen határozottsággal hirdetik a bűnnel szemben s ha Jézus Krisztus megmentő szeretetével mennek a tévelygő juhok után, Isten kegyelme meg fogja mutatni, hogy a magyar nép sebeire is van még balszamolaj s érette is él még az orvosok Orvosa.

c) Illesse közgyűlésünk részéről is a méltó elismerés és köszönet szava lelkipásztorainkat s azt a gyöngé nőt, kik odaadó buzgósággal töltötték be az iskolákban a hadba hívott tanítók helyét. Ha meggondoljuk, hogy vezető nélkül maradt iskoláink elszéledt népe mennyi lelki kárt szenved a háboru miatt, — bizony nem lehet eléggé méltányolnunk ezt a szolgálatot, miért reméljük az anyagi jutalom sem fog végkép elmaradni.

d) Illesse köszönetünk azon férfainkat is, kik nemcsak meglátták, de a lehetőség szerint enyhíteni is igyekeztek a mindeneiket terhelő és így lelkészi karunkra is nyomasztólag nehezedő anyagi terheket a neveltetési segély és háborus segély kiutalása által. Bár a segítség nem a kívánt módon jött, áldás volt ez is a nehezebb körülmények között élőkre nézve. Vajha a közel jövőben minden lelkész részesülhetne az anyagi terhek viselését megkönnyítő segítségben.

Elismerését fejezi ki közgyűlésünk az egyházasharaszti, drávapalkonyai és diósvizslói egyházaknak lelkészüket, illetve tanítóikat részére kiutalt drágasági pótlékért. Találjon követésre a szép példa többi egyházaink körében is.

e) Hálás kegyelettel tesszük le megemlékezésünk koszoruját elhunyt lelkészeink frissen hantolt sirhalmára. Megőrizzük emlékezetüket, amaz ifju tanítóéval egyben, kinek nevét a hősi halált halt katonáink egyre növekvő, szomorú névsorába jegyezte be e megrázó idők krónikása.

f) Szeretettel mondunk istenhozzádot a körünkből eltávozott, nyugalomba vonult lelkipásztornak, aki mindnyájunk tiszteletét birta kötelességtudó, pontos, lelkiismeretes munkassága alapján s

ugyancsak szeretettel köszönti közgyűlésünk, kik buzgó munkásság készségével jelentek meg a kidöltek és eltávozottak helyén.

g) A páprádi lelkészi állás szervezésének s ezzel kapcsolatban teendő intézkedések ügyének megtárgyalására közgyűlésünk bizottságot küld ki, melynek tagjaiul az elnökség mellett egyházmegyénk közpénztárnokát, számvevőszékünk elnökét, Sipos Lajos, Sógor Endre lelkészeket, ifj. Morvay Ferenc és Horváth István világi tanácsbírákat választja meg, elvárván e bizottságnak a legközelebbi közgyűlés elé terjesztendő véleményes javaslatát.

12. Az esperes által beterjesztett tárgysorozat

némi módosítással elfogadtatott.

13. Beterjesztett a következő hátralék jegyzék (scontró):

I. Az egyházkerület 1915. évi őszi közgyűlése jegyzőkönyvéből:

1. 60. sz. A mindennapi iskolások nem református iskolába való járásáról és annak okairól.

Tárgysorozaton a tanügyi bizottság jelentése kapcsán.

2. 64. sz. Az egyházak által fenntartott ovodákról jelentés.

Tárgysorozaton a tanügyi bizottság jelentésében.

3. 67. sz. Egyházi költségvetésbe felveendő összeg az iskola felszerelésére.

Tárgysorozaton a tanügyi bizottság jelentésében.

4. 140. sz. Birói letétben levő hagyományok kiutalása körüli eljárás.

Az egyháznak figyelmébe ajánltatik, hogy alkalom adtán a szerint járjanak el.

II. Az egyházkerület 1916. évi tavaszi közgyűlése jegyzőkönyvéből:

5. 21. sz. A reformáció 400 éves évfordulójának megünneplése.

Tárgysorozaton.

6. 34. sz. A nagygeresdi egyezség megszűnése folytán teendő intézkedések.

Tárgysorozaton.

7. 49. sz. Más vallású iskolások után fizetendő iskolafenntartási járulékról alkotott szabályrendeletünk módosítása.

Tanügyi bizottsági jelentésében tárgysorozaton.

III. Az egyházmegye 1915. évi közgyűlése jegyzőkönyvéből:

8. 17. sz. Nyugalomba vonult lelkészek földjövödelmének megosztása.

Tárgysorozaton.

9. 35. sz. Magtári számadási minta feletti határozás.
Számszéki jelentés kapcsán tárgysorozaton.

10. 38. sz. Sólyom András-féle hagyaték ügye.
Tárgysorozaton.

11. 48. sz. Túronyi iskolaépítés.
Tárgysorozaton.

14. Világi elnök
az ülést felfüggeszti.

15. Világi elnök.
az ülést újból megnyitja.

16. Esperes jelenti, hogy elnöktársától vett értesülése szerint a tegnapi tartott előtanácskozmányon Szabó Károly nagyharsányi lelkész a Tokayné-féle ügyben tévedését beismerte, és a kívánt felvilágosítást ez ügyben az esperesnek meg fogja adni. Ennek folytán esperes javasolta, hogy az eredeti tárgysorozatba 17. szám alatt felvett pont a tárgysorozatból töröltessék.

A közgyűlés esperes jelentését tudomásul veszi és a jelzett pontot a tárgysorozatból törli.

17. Szabó Károly lemondása az e. m. lelkészi főjegyzőségről és tanácsbiróságról.

A közgyűlés a lemondást, — indokolását mellőzve — elfogadja, s a megüresedett lelkészi főjegyzői és tanácsbirói állás betöltése céljából a szavazást elrendeli. A szavazatbontó bizottság tagjaiul Szalay Ferenc elnökleve alatt Koncz Antal és Fejes János dr. választatnak meg. A szavazatok f. évi nov. 1-ig a bizottság elnökéhez küldendők be, felhatalmaztatván a bizottság az esetleg szükségessé váló szűkebbkörű szavazás elrendelésére.

18. Szabó Károly lemondott főjegyző és tanácsbíró a közgyűlés engedelmével előszóval is előadja lemondásának a lemondás elfogadása kapcsán már határozatilag mellőzött indokait.

Ezeknek előadása után a határozathozatal előtt esperes a gyűlésből távozik s az elnöki székben helyét Sógor Endre tanácsbíró foglalja el.

A közgyűlés az indokolást tárgyalni nem kívánja, mert teljesen meg van győződve az egyházmegye esperese eljárásának minden kétségen felül álló korrektségéről, de megragadja az alkalmat, hogy esperese iránt őszinte és mély bizalmának kifejezést adjon.

19. Esperes

az elnöki széket újból elfoglalja, mely alkalommal világi elnök ur ismertetvén a lelkészi főjegyző ur lemondása feletti egyházmegyei határozatot, esperes urral közli egyházmegyei közgyűlésünknek személye iránti bizalmát és ragaszkodását, mit esperes ur köszönettel vesz tudomásul.

20. Olvastatott a segéd, illetve helyettes lelkészeket igénylő lelkészekre és egyházakra vonatkozó javaslat, mely szerint:

I. Kongruás egyházakban:

1. Baranyahidvégre Szücs László elhalálozása folytán h. lelkész,
2. Dencsházán Kossa János mellé 87 éves korára, szolgálatképtelenségére való tekintettel h. lelkész,
3. Vajszlóban Báthory István mellé 86 éves korára, szolgálatképtelenségére való tekintettel h. lelkész,
4. Szavába özv. Kovács Bálintné lelkészné mellé h. lelkész.

II. Nem kongruás egyházakban:

5. Kisharsányba özv. Somodi Józsefné mellé lelkész elhalálozása folytán h. lelkész,
6. Mattyra Szakács Lajos mellé 52 éves lelkészi szolgálatára, öreg kora folytán bekövetkezett elgyengülésére, szolgálatképtelenségére való tekintettel h. lelkész,
7. Dráfafokon Toronyai József mellé beteges állapotára való tekintettel s lelkész,

III. Állandó káplántartási helyeken:

8. Kóróson Nagy Imre esperes mellé esperesi székhely címen s. lelkész,
9. Pécsre Nyáry Pál mellé, hitoktatói szolgálatra, nagy számú szórványok missziós gondozására való tekintettel s lelkész.

IV. Hadbavonult lelkészek helyettesítése végett:

10. Kiscsány-Osziroda h. lelkész volna kirendelendő.

Egyházmegyei közgyűlésünk e javaslatát a Ft. Egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti, kérve 6 helyettes és 4

segédlelkész kirendelését, egyben bizalommal ajánlva a Szent-lőrincz szórványban, mint központban szervezendő missziói segédlelkészi állásra vonatkozó, a missziói biz. jelentésben olvasható javaslatát a Ft. Egyházkerületi közgyűlés becses figyelmébe.

21. A halálozás folytán megüresedett rádfalvai lelkészi állásra 1915. évi november 7-én Rácz Béla nagysallói segédlelkész pályázat utján egyhangulag, az eltávozás folytán megüresedett kákicsi lelkészi állásra 1915. évi október 10-én Kiss Géza budapesti segédlelkész meghívás utján egyhangulag a nyugalomba vonulás folytán megüresedett nagyváty-kacsótai lelkészi állásra 1915. évi november 21-én Mányoki Sándor rákospalotai segédlelkész meghívás utján egyhangulag, a halálozás folytán megüresedett szavai lelkészi állásra 1916. évi április 24-én Hideg János bissei lelkész meghívás utján egyhangulag, a halálozás folytán megüresedett bezefa-zsibóti lelkészi állásra 1916. évi április 24-én Munkácsy Lajos bicskei segédlelkész meghívás utján egyhangulag, a nyugalomba vonulás folytán megüresedett lúzsoki lelkészi állásra 1916. évi május 28-án Benke Andor buzásbesenyői lelkész meghívás utján egyhangulag rendes lelkészül választottak.

A közgyűlés a törvényes rendelkezések betartásával megejtett és felebbezéssel meg nem támadott rádfalvai, kákicsi, nagyváty-kacsótai, szavai, bezefa-zsibóti, lúzsoki lelkészválasztásokat jóvá hagyja s a megválasztottakat állásukban megerősíti.

22. A nyugotszenterzsébeti kántortanítói állásra 1914. évi szeptember 27-én Molter Frigyes zombori h. tanító, a baranyahidvégi kántortanítói állásra 1915. évi szeptember 26-án Frölich Lajos okl. tanító, a rózsafai kántortanítói állásra 1916. évi június 1-én Fördös Zoltán kispeteredi tanító választott meg.

A közgyűlés a törvényes rendeletek betartásával megejtett és felebbezéssel meg nem támadott nyugotszenterzsébeti, baranyahidvégi, rózsafai kántortanítói választásokat megerősíti.

23. A felsőbaranyai ref. egyházmegye országos ref. lelkészi gyám és nyugdíjintézeti bizottsága betérjeszti Vajszlón 1916. évi január hó 17-én felvett jegyzőkönyvét, mely szerint Józán Sándor

pénzkezelő 1915. évi számadását, valamint az új tagok tagsági ivateit megvizsgálta, s azokat az ügyrendnek megfelelően rendben találta.

A beterjesztett jegyzőkönyv jóváhagyó tudomásul vétetik.

24. Az egyházmegyei országos református közalap bizottság beterjeszti Siklóson 1916. évi január hó 19-én felvett jegyzőkönyvét, a mely szerint.

I. Bevétel.

Közalapi járulékokból	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2601 K 56 f
Késedelmi kamatokból	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3 „ 15 „
Közalapi perselypénz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19 „ 08 „
Gusztáv A. egyleti perselypénz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17 „ 75 „

összesen: 2641 K 54 f,

mely összeg a bemutatott 7 drb. elismervény szerint a Magyar földhitelintézethez beküldetett.

Hátralék: 3 egyháznál 51 K 52 fill.

Tulfizetés: 1 egyháznál 4 korona.

Az 1916. évi járulék kimutatást a következő összegekkel megállapította és pedig 1915. évről hátralék 51 K 52 fill., tulfizetés 4 korona, 1916. évi járulék 2541 K 60 fillér.

Az egyházmegyei közgyűlés Szalay Ferenc közalap kezelő számadását a bizottság jegyzőkönyve alapján elfogadja és megerősíti.

25. A segélykérvényeket bíráló bizottság beterjeszti az államsegély, Baldácsy alap és egyházkerületi pénztárhoz folyamodók kérvényeire vonatkozó következő javaslatát:

I. Egyházak kérvényei:

1. Adorjás: Vihar által megrongált temploma és tornya javítására kér 700 koronát.

Mint kicsiny gyülekezet ajánltatik 600 koronára.

2. Belvárd: 3112 korona adóságának törlesztésére kér 1200 koronát. Ajánltatik 600 koronára.

3. Botyka: Lelkészlak javítás és adósság törlesztésére két 1500 koronát.

Mint olyan gyülekezet, mely segélyért még nem folyamodott, nagyobb terheire való tekintettel ajánltatik 800 koronára.

4. Diósvizlő: Lelkész és tanítói lakások javítási költségeire kér 1100 koronát.

Ajánltatik 600 koronára.

5. Gyűd: Egyházi építkezésekre kér 600 koronát.

Ajánltatik 400 koronára.

6. Harkány: Lelkész és tanítói laknál levő istállók tetőzetének javítására kér 1000 koronát.

Kérvényében felhozott okokra tekintettel ajánltatik 500 koronára.

7. Siklós: Adósság törlesztésére kér 800 koronát.

Ajánltatik 600 koronára.

8. Vajszló: Lelkészi és tanítói lakok, melléképületek javítására kér 800 koronát.

Ajánltatik 500 koronára.

II. Lelkészek kérvényei:

1. Borsos István drávaszerdahelyi lelkész kér 600 koronát 2 gyermekének tanítási költségei és a nagy szárazság okozta kárai fedezésére.

Ajánltatik 600 koronára.

2. Farkas Emil nagypeterdi lelkész feleségének és leányának huzamosabb betegségeiből származott gyógyköltségei fedezésére kér 600 koronát.

Mint segélyt sohasem élvezett s tényleg súlyos költségekbe jutott egyén ajánltatik 600 koronára.

3. Horváth Antal egyházasharaszti lelkész kér 600 koronát.

Miután 2 gyermeket tanított, s mert anyagi károk is érték, ajánltatik 600 koronára.

4. Kiss Géza kákicsi lelkész kér 600 koronát.

Mint magános egyén arra való tekintettel, hogy földjei víz alá kerültek, s így jövedelmet nem hajtottak, ajánltatik 400 K-ra.

5. Kovács Samu nyugotszenterzsébeti lelkész kér 800 koronát.

Miután f. évi termését a jég teljesen elverte, ajánltatik 400 koronára.

6. Lutár Sándor turonyi lelkész kér 900 koronát.

Három gyermeket tanított, ajánltatik e címen 600 koronára.

7. Szivós Károly bogdásai lelkész kér 500 koronát.

Betegségeiből származott kórházi költségeinek fedezésére ajánltatik 300 koronára.

8. Szücs Sándor harkányi lelkész kér 1600 koronát.

Három leányának felsőbb iskolában való taníttatására ajánltatik 600 koronára.

9. Varga Sándor garéi lelkész kér 300 koronát.

Feleségének kórházi gyógyíttatása és temetési költségek fedezésére ajánljatik 300 koronára.

10. Mészáros Sándor maroccai elő könyörgő kér 200 koronát.

Kérvényében felhozott csapások enyhítése céljából ajánljatik 200 koronára.

III. Özvegy lelkésznek és árvák kérvényei:

Berki Józsefné, Békásy Antalné, Füstös Jánosné, Hubay Lászlóné, Kovács Pálné, Kovács Sándorné, Németh Jánosné, Svarkay Lajosné özvegy lelkésznek, B. Mészöly Erzsébet, Főző Jolán, Máthé Amália, Máthé Jolánka, Molnár Hermina, Dömény Nelli, Gödöllei Sarolta, Szücs Erzsébet lelkész árvák a Baldácsy alaphoz és a közpénztárhoz segélyezésre ajánljának.

Az egyházmegyei közgyűlés az előterjesztett javaslatot határozati erőre emeli s az egyházkerületi közgyűlésre felterjeszti

26. A segély kérvényeket bíráló bizottság tagjaiul.

Sógor Endre elnökle alatt Szalay Ferenc és ifju Morvay Ferenc megválasztatnak.

27. Egyházkerületi képviselőkül

egy év tartamára a következők választottak meg: rendes képviselőkül: Szöllösy Antal lelkész, Mándy Sámuel világi, pótképviselőkül Széles Sándor lelkész és Fejes János dr. világi közgyűlési tagok.

28. Az e. m. ösztöndijakért beadott 5 kérvény tárgyában

közgyűlésünk a következőleg határozott:

Az „Egyházmegyei ösztöndij alapítvány“ egyik, száz koronás kamatát Horváth József mármrosszigeti I. o. végzett gymn. tanulónak, ugyanez alapítvány másik, száz koronás kamatát Józán László csurgói V. o. végzett főgymn. tanulónak, az „Egyházmegyei alumneumi ösztöndij alapítvány“ folyó évi ötven koronás kamatát, valamint a „Nagy István alap“ mult és folyó évi ötven korona kamatját Bóna László bonyhádi I. o. végzett gymn. tanulónak, a „Dányi Gábor-féle ösztöndij“ mult évi száz koronás kamatát Nagy Kornél kunszemtelői I. o. végzett gymn. tanulónak, a folyó évi szintén száz koronás kamatát Nyáry Pál pécsi I. o. végzett gymn. tanulónak utalja ki.

Ez ösztöndijakon felül esperes ur rendelkezése alatt áll harminchat korona, mely összeg a fent nevezett tanulók közt egyenlő arányban osztandó ki.

Egyben örömmel emeli ki a közgyűlés, hogy ez évben valóban méltó ifjakat jutalmazhatott, mert mind az 5 folyamodó bizonyítványa színjeles.

29. Előterjesztetett a pécsi nem református jellegű iskolába járó növendékek 1916. május 30-án és 31-én tartott vallástani vizsgájáról felvett jegyzőkönyv, amely szerint :

I.

Az elemi iskolába járt 174 tanuló és pedig 89 fiu és 85 leány. A vallástanitást Kovácsy József segédlelkész végezte jó eredménnyel. Tankönyvek az egyházkerület által megállapítottak.

II.

A középiskolások a következőképen oszlottak meg : a polgári fiuiskolába járt 15 fiu ; a polgári leányiskolába 34 leány ; a r. k. felsőbb leányiskolába 7 leány ; a felső kereskedelmi iskolába 6 fiu és 5 leány ; a főreáliskolába 41 fiu ; a r. k. főgimnáziumba 16 fiu, összesen : 124.

A polgári fiuiskolában Kovácsy József segédlelkész tanított jó eredménnyel, míg a többi középiskolákban Nyáry Pál lelkész tanított jeles eredménnyel.

A tankönyvek az egyházkerület által előírtak.

A közgyűlés a jelentést tudomásul veszi és az egyházkerületre feltérjeszti.

30. Olvasatott a pécsi m. kir. honvédhadapród iskolában 1916. május 30-án tartott vallásvizsgáról felvett jegyzőkönyv.

Az I. évfolyamon 64 növendék, a II. évfolyamon 46 növendék részesült vallásoktatásban.

Előírt tankönyvek : az I. évfolyamon : S. Szabó József: Ker. Egyháztörténelem ; a II. évfolyamon : H. Kiss Kálmán : Hit- és erkölcsstan.

Hitoktató, Nyáry Pál lelkész, a vallástanítás eredménye jeles.

A közgyűlés a jelentést tudomásul veszi s az egyházkerületre feltérjeszti.

31. Előterjesztetett a siklósi nem református iskolába járó reform. növendékek vallásoktatásáról szóló jelentés, amely szerint:

A községi polgári fiu iskola növendékeinek száma volt 19 a nyilvánossági joggal bíró magán polgári leányiskola reform. növendékeié pedig 6, összesen 25.

Tankönyvek: I—II. osztályban: Hamar István: Isteni kijelentés az ó és új testamentomban; a III—IV. osztályban: Báthory G. Ker. Egyháztörténelem és ezen kívül Murányi J. szemelvényes biblia.

Hitoktató: Gilicze Antal, a tanítás eredménye, mindkét iskolában jó.

A közgyűlés a jelentést tudomásul veszi és az egyházkerületre felterjeszti.

32. Olvastatott a missziói bizottság következő jegyzőkönyve.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett Harkányban 1916. évi augusztus 28-án tartott missziói bizottsági ülésen.

Jelen voltak alulirottak.

A missziói bizottság elnöke az elmúlt évi munkásság rövid, általános ismertetése után bemutatja a konventi minta szerint elkészített következő missziói jelentését:

I. Általában nagy hiányát érezzük annak, hogy a szórványok gondozására szerveztetni javasolt missziói segédlelkészi állás ügyében mult évi javaslatunknál egyéb nem történt.

Lelkészeink egy részét a mindennapi iskola tanítójának helyettesítése foglalta el, — más része a fuvar drágaságára vagy egyéb, a háborúból folyó nehézségekre hivatkozással számol be arról, hogy a hivek és ezek gyermekei bejártak az anyaegyház templomába, illetve iskolájába.

A szórványokban teljesített vallástanításról Nagyváty, Pécs, Katádfa számolnak be csupán. Szórványait meglátogatta a belvárdi, czüni és magyar-mecskei lelkész.

Hogy a háboru sok tekintetben jelent akadályt a szórvány gondozás munkájára nézve, az nyilvánvaló, — de az is bizonyos, hogy a mult tapasztalatai alapján legfeljebb a beállítandó missziói segédlelkésztől lehet majd érdemleges munkát várni.

Lelkészeink 434 drb. vallásos iratot osztottak ki az elmúlt évben. Bizottságunk egyébként a folyó évben is rendelt vallásos iratokat és ezeket megküldötte az illetékes lelkészeknek kiosztát végett.

II. Szervezet tekintetében, mint a múlt évben is jelentettük, ezen egyházmegyének szórványai nem missziói körökbe, hanem az egyházmegye rendes egyházaihoz vannak beosztva.

A hivatalos statisztikai adataink a következők:

Polgári népesség:	115616	Egyéb:	70
Református:	1697	Református magyar:	1640
Ág. hitv. ev.:	4952	Református nem magyar:	57
Unitárius:	5	Más felekezeti magyar:	63040
Róm. kath.:	98736	Más felekezeti nem magyar:	60878
Gör. kath.:	148	Szülöttek száma:*)	22
Gör. keleti:	5340	Elhaltak száma:	18
Izraelita:	1323	Házasság kötések:	1

III. Hitélet tekintetében a következő adatok nyújtanak tájékozást:

Keresztelések száma:	9
Konfirmáltak száma:	1
Egyházi temetés:	12
Urvacsorával éltek:	126
Vallástanítás óraszám:	68
Lelkeszi látogatás:	21

IV. A misszió vagyoni helyzetéről nincsen jelenteni való.

V. A háztartás és adóviszonyok fejezete alatt meg kell említenünk, hogy a szórványlakók közül egyedül csak Nagyváty és Pécs szórvényaiból fizettek egyes hívek adót az anyaegyház pénztárába. Nagyváty ez évben erre vonatkozólag nem küldött jelentést, míg Pécsen 110 kor. 25 fill. vettett ki a szórvány lakókra egyházi adó fejében.

VI. Világi hatóságokkal való érintkezés, ahol erre szükség és alkalom van, barátságos.

VII. Missziói segélyben Pécs anyaegyháza részesül öfenntartásra nyerve évenként: 1000 koronát, melyre e fontos missziót teljesítő exponált helyen működő egyháznak, állandó fejlődése folytán még mindig nagy szüksége van.

Egyházmegyénk a kerületi missziói pénztárból nyert 486 kor. segélyt a következőleg osztja el vallástanítói tiszteletdíjakra és fuvar díjakra: marócsai tanítónak az endrőcziek hitoktatásáért 120 K, sósvertikei tanítónőnek az erzsébetpusztai gyermekek vallástanításáért 50 K, belvárdi lelkésznek 80 K, a ranódfiai hitoktatásáért katádfai tanítónak 80 K, magyarmecskei lelkésznek 20 K, czuni lelkésznek 20 K, nagyharsányi lelkésznek 40 K, vallásos iratok beszerzésére 76 korona, összesen: 486 korona.

VIII. Javaslatunk, hogy az egyházmegyei missziói segédlelkészi állásnak szervezését kérő több évi előterjesztésünket az egyházkerületi missziói

*) Csak az ismert adatok tüntettek ki.

bizottság ne csak ajánlja a ft. egyházkerületi közgyűlés figyelmébe, hanem annak lehetőleg még a folyó évben leendő betöltésére nézve a kerületi gyűlés elé konkrét javaslatot méltóztatassék terjeszteni.

Nyáry Pál s. k.

Széles Sándor s. k.

Szabó József s. k.

missziói biz. elnöke.

biz. tag.

biz. tag.

Egyházmegyei közgyűlés a missziói biz. javaslatait határozati erőre emeli.

33. Olvastatott az egyh. megyei számvevőszék következő jelentése :

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés !

Az egyházmegye számvevőszéke a hatáskörébe utalt ügyekről a következő tiszteletteljes jelentését terjeszti elő.

Az egyházmegye hatósága alatt álló pénztárak 1915. évi állapotának megvizsgálásáról és pedig :

A) Közpénztárnok kezelése alatt álló alapok.

I. Közpénztár.

1. 1914-ről áthozat	— — — — —	13538·76	kor.
2. 1915. évi közig. segély	— — — — —	3000·—	„
3. 1915. évi kamat	— — — — —	709·64	„
4. 1915. évi kormányzati járulék	— — — — —	3218·55	„
5. Jegyzőkönyvek	— — — — —	389·48	„
6. Késedelmi kamat	— — — — —	11·69	„
7. Betűsoros tárgymutató ára	— — — — —	374·38	„
8. Visszatérítés Ádám A. a.	— — — — —	18·60	„
9. Visszatérítés Glökner, Kiss Mózes ügy	— —	47·95	„
		<u>összesen :</u>	21309·05 kor.
		<u>Kiadás :</u>	7289·41 „
		Maradvány:	14019·64 kor.

Elhelyezve :

Kötvényeken	— — — — —	8800·—	kor.
Takarékpénztárban	— — — — —	2961·71	„
Hadikölcsön	— — — — —	1960·—	„
Készpénz	— — — — —	297·93	„
		<u>összesen :</u>	14019·64 kor.
Előírt hátralék: 1. Kamat	— — — — —	521·25	„
2. Jegyzőkönyv ára	— — — — —	86·02	„

II. Tartalék alap.

1. 1914-ről áthozat	— — — — — — —	7809·60	kor.
2. 1915. évi kamat	— — — — — — —	306·15	”
3. Hadikölcsön kamat	— — — — — — —	135·—	”
4. Tűzbiztosítási járulék	— — — — — — —	101·34	”
5. Subscriptió	— — — — — — —	12·—	”
6. Birságpénz	— — — — — — —	23·—	”
		<hr/>	
	összesen :	8387·09	kor.
	Kiadás :	621·—	”
		<hr/>	
	Maradvány :	7766·09	kor.

Elhelyezve :

Kötvényeken	— — — — — — —	2690·—	kor.
Kisharsányi egyháznak előleg	— — — — — — —	935·60	”
Takarékpénztárban	— — — — — — —	198·63	”
Hadikölcsön	— — — — — — —	3422·50	”
Készpénz	— — — — — — —	519·36	”
		<hr/>	
	összesen :	7766·09	kor.
	Előírt hátralék kamat :	57·14	”

III. Missiói alap.

1. 1914-ről áthozat	— — — — — — —	582·—	kor.
2. 1915. évi kamat	— — — — — — —	26·47	”
		<hr/>	
	összesen :	608·47	kor.

Elhelyezve a vajszlói takarékpénztárban.

„IV. Ádám András-alap.“

1. 1914-ről áthozat	— — — — — — —	243·60	kor.
2. 1915. évi kamat	— — — — — — —	9·08	”
		<hr/>	
	összesen :	252·68	kor.
	Kiadás :	18·60	”
		<hr/>	
	Maradvány :	234·08	kor.

Elhelyezve a siklói takarékpénztárban.

V. „Dányi Gábor-alap.“

1. 1914-ről áthozat	— — — — — — —	2177·51	kor.
2. 1915. évi kamat	— — — — — — —	130·90	”
		<hr/>	
	összesen :	2308·41	kor.

Elhelyezve a vajszlói takarékpénztárban	— —	238·41 kor.
Hadikölcsön	— — — — — — — —	1950— „
Készpénz	— — — — — — — —	120— „
		<hr/>
összesen :		2308·41 kor.

VI. „Nagy István-alap.”

1. 1914-ről áthozat	— — — — — — — —	4816·91 kor.
2. 1915. évi kamat	— — — — — — — —	288·33 „
		<hr/>
összesen :		5105·24 kor.
Elhelyezve: Bissei egyh. a.	— — — — — — — —	} 3920— „
Hadikölcsön	— — — — — — — —	
Takarékpénztárban	— — — — — — — —	366·93 „
Készpénz	— — — — — — — —	240— „
		<hr/>
összesen :		4526·93 kor.

“Egyházmegyei alumneumi ösztöndíj alap.”

Hadikölcsön	— — — — — — — —	490— kor.
Takarékpénztárban	— — — — — — — —	58·31 „
Készpénz	— — — — — — — —	30— „
		<hr/>
összesen :		578·31 kor.

VII. Letétek.

Besencei lelk.-alap	2070·16 kor.	Besencei tan.-alap	1035·08 kor.
Kisszentmártoni tan. a.	121·80 „	Sámodi tan. a.	634— „
Becefa-zsibóti tan. a.	298·40 „	Markóci tan. a.	300— „
Adorjási tan.-alap	200— „	Vajszlói lelk.-alap	846— „
Vajszlói tan.-alap	360— „	Botykai lelkész-alap	60— „
Rónádfai lelkész-alap	647— „	Kákicsi tan.-alap	749·60 „

VIII. Páprádi lelkészi alap.

Bevétel	— — — — — — — —	16803·07 kor.
Kiadás	— — — — — — — —	15689·64 „
		<hr/>
	Maradvány :	1113·43 kor.
1. 1914-ről áthozat	— — — — — — — —	89868·08 „
2. Kötvény kamat	— — — — — — — —	5203·70 „
3. Hadikölcsön kamat	— — — — — — — —	135— „
4. Földbérlet	— — — — — — — —	5— „
5. Takarékpénztári betét	— — — — — — — —	137·67 „
6. Földbérlet	— — — — — — — —	205— „
		<hr/>
összesen :		95530·45 kor.

Pénztárnok tisztelet díja	— — — — —	300.—	kor.
Vegyés	— — — — —	122·21	„
		<u>összesen :</u>	7712·21 kor.
Áthozat 1914-ről	— — — — —	120901·91	„
1915. évi bevétel	— — — — —	7045·80	„
		<u>összesen :</u>	127947·71 kor.
		<u>Kiadás :</u>	7712·21 „
		Maradvány :	120235·50 kor.
Elhelyezve kölcsön kötvényeken	— — — — —	98444·96	„
Hadikölcsön	— — — — —	18439.—	„
Takarékpénztárban	— — — — —	3298·64	„
Készpénz	— — — — —	52·90	„
		<u>összesen :</u>	120235·50 kor.
Kamat hátralék	— — — — —	1559·67	„
Előre fizetett kamat	— — — — —	392·08	„

XI. Tanítói gyámpénztár.

1914. évről áthozott pénztármaradvány	— — —	14521·71	kor.
1915. évi bevétel összege	— — —	1007·10	„
		<u>Főösszeg</u>	15528·81 kor.
		<u>1915. évben kiadás összege :</u>	639.— „
		<u>1916. évre áthozott pénztárvagyon :</u>	14889·81 kor.

Elhelyezve :

a) kölcsönkötvényeken	— — — — —	8320.—	kor.
b) Részvénykötvényeken	— — — — —	440·70	„
c) Hadikölcsön	— — — — —	5500.—	„
d) Siklósi Takaré- és Hitelegyletben	— — — — —	505·31	„
e) Készpénzben	— — — — —	123·80	„

összesen : 14889·81 kor.

1. Jelentjük, hogy az egyházak az 1916. évi költségvetéseket betérjesztették, jóváhagyásukat javasoljuk.

2. Az adókiivetéseket Botyka, Csarnota, Dencsháza, Kiscsány-Oszi, Besenche, Kovácshida, Nagyváty, Nyugotszenterzsébet, Almáskeresztur, Sellye, Siklós, Nagyfalu, Vajszló kivételével, melyek nem küldték be, jóváhagyni kérjük.

3. A magtári számadásokra nézve ismételtlen kérjük, hogy kizárólag kgr.-ban, vagy hektoliterekben tüntessék ki az érdekelt egyházak a mennyiséget.

4. Az 1915. évi gondnoki számadások Kiscsány-Oszi, Besenche, Bisse

számadásának és Kiscsány-Oschró 1914. évi számadásának kivételével jóváhagyandók. Bissei egyház utasítandó, hogy 1915. évi számadását támogató összes nyugtáit 15 napi határidőn belül fegyelmi terhe mellett küldje be.

5. Kistótfalu és Piskó 1915. évi iskolai számadásait jóváhagyni kérjük.

6. Okorág 1916. évi iskolai költségelőirányzatát betérjesztvén, megerősítésre ajánljuk.

7. Utasítani kérjük azokat az egyházakat, a melyek eddig adófőkönvet nem vezettek, hogy jövőben okvetlen vezessenek és azt rendesen zárják le.

8. Az adókivetésekre nézve felhivatni kérjük az egyházak figyelmét az 1915. évi egyh. m. közgyűlés 35. sz. 10. p. alatt levő határozatra, mely szerint azok, nem adófőkönvvi másolatban, de rendes adókivetési nyomtatványokon terjesztendők be.

11. Szalay Ferenc, Sógor Endre és Lukács Ferenc köz-, illetve lelkészi és tanítói gyámpénztárnokoknak az 1915. évi számadás terhe alól való felmentését javasoljuk.

12. A nagy drágaságra való tekintettel kérjük a nt. egyh. m. közgyűlést, hogy a tisztviselők napdíját 50⁰/o-al felemelni méltóztassék, ugy szintén a tanügyi-bizottságnak valamint a számvevőszéknek, mivel üléseiket d. e. kénytelenek tartani napdíját 10 K-ban sziveskedjék megállapítani.

13. Kérjük, hogy a mult évi közgyűlés III. sz. függelékében közölt magtári számadási minta kötelező használatát elrendelni méltóztassék.

14. Az esperes ur körlátogatás alkalmával különböző cimeken vezetett számadásainak jóváhagyását kérjük.

15. Bocsor László egyh. m. számvevő arra való hivatkozással, hogy az egyházmegye újabb tisztségre hivta el számszéki tagságáról lemondván, helye betöltendő.

Harkány, 1916 augusztus 29.

Sipos Lajos

előadó.

Szóllósy Antal

elnök.

Ezen előterjesztések alapján az egyh. m. közgyűlés a következőket határozza :

1. Az egyházmegye hatósága alá tartozó pénztárak és alapokról szóló jelentést tudomásul veszi.

2. A betérjesztett adókivetéseket jóváhagyja.

3. A magtári számadásoknál a kgr.-ban vagy pedig hl. literben való számítást elrendeli.

4. Az 1915. évi gond. számadásokat Kiscsány-Oschró, Besence, Bisse számadásainak és Kiscsány-Oschró 1914. évi számadásának, kivételével megerősíti. Bisse egyházat utasítja, hogy az 1915-rő

szóló nyugtákat 15 napon belül különbeni fegyelmi eljárás terhe mellett beküldje.

5. Kistótfalu és Piskó iskolai számadásait megerősíti.

6. Okorág 1916. évi iskolai költségvetését jóváhagyja.

7. Elrendeli, hogy azok az egyházak is a melyek eddig adófőkönyvet nem vezettek, a jövőben okvetlen vezessenek és rendszeresen zárják is le.

8. Az adókövetéseknél a múlt évi közgyűlés 35. sz. 10. pontjához való alkalmazkodást elrendeli.

11. Szalay Ferenc, Sógor Endre és Lukács Ferenc köz- illetve lelkészi és tanítói gyámpénztárnokoknak a felmentést megadja.

12. A tiszviselők napdíját a drágaságra való tekintettel erre a közgyűlésre 50°/o-al felemeli, a tanügyi bizottságnak és a számvevőszéknek ugyancsak erre a gyűlésre 10 K-ban állapítja meg.

13. A múlt évi közgyűlés III. sz. függelékéhez való alkalmazkodást, vagyis a magtári számadásoknak az ott feltüntetett minta szerint való készítését elrendeli.

14. Esperes ur visitai számadásait jóváhagyja.

15. Közgyűlés Bocsor László lemondását elfogadja és ezen a téren is végzett pontos és lelkiismeretes munkálkodásáért köszönetét nyilvánítja. A megüresedett állás betöltése iránt külön fog intézkedni.

34. Elnökség elrendeli a kiküldött bizottság előtti titkos szavazást

egyházmegyei számvevőszéki rendes- és póttagság betöltésére.

35. Olvastatott a tanügyi bizottság jelentése a kebelbeli iskolák állapotáról az 1915/16. tanévben.

I. Statisztikai kimutatás.

1. Gyülekezeti lélekszám	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24968
Tanköteles : fiu	}	6—12 évig	—	—	—	—	—	—	—	1032
leány			—	—	—	—	—	—	—	1034
			Összesen :							2066
Ezek közül az egyház mindennapi iskolájába járt :										
fiu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	842
leány	—	—	—	—	—	—	—	—	—	851
			Összesen :							1693

2. Felekezeti hatóságunk alatt nem álló iskolába járt :		
fiu	— — — — — — — — — —	134
leány	— — — — — — — — — —	118
	Összesen :	252
Mindennemű iskolába járt : fiu		— — — — — — — — — — 1027
	leány	— — — — — — — — — — 1024
	Összesen :	2051
Semminemű iskolába nem járt : fiu		— — — — — — — — — — 6
	leány	— — — — — — — — — — 9
	Összesen :	15
A népességnek iskolába járó százaléka	— — — — —	8%
A tankötelesek közül iskolába jár :	— — — — —	99.99%
A tankötelesek közül iskolába nem jár :	— — — — —	0.01%
Az egyház mindennapi iskolájába járt :		
Ág. hitv. ev.	— — — — — — — — — —	13
Róm. kath.	— — — — — — — — — —	311
Izraelita	— — — — — — — — — —	20
	Összesen :	345
A mulasztási esetek közül a községi előljáróság által :		
megintetett	— — — — — — — — — —	718
megbirságotlatott	— — — — — — — — — —	24
figyelmen kívül hagyatott	— — — — — — — — — —	33276
	Összesen :	34018
3. Szorgalmi idő 8 hónapnál kevesebb 2 iskolában: Kis-szentmárton és Okorág.		
A többinél legalább 8 hónap.		
Hat osztály mindenütt van.		
Tankötelesek :	fiu	— — — — — 365
	leány	— — — — — 371
	Összesen :	736
Ezek közül az egyház ismétlő iskolájába jár : fiu		— — — — — 307
	leány	— — — — — 326
	Összesen :	633
A felekezet hatósága alatt nem álló iskolába jár fiu		— — — — — 52
	leány	— — — — — 47
	Összesen :	99

Mindennemü iskolába jár fiu	— — — — —	359
leány	— — — — —	373
	Összesen :	732
Mindennemü iskolába nem jár fiu	— — — — —	2
leány	— — — — —	2
	Összesen :	4
A népességnek iskolába járó százaléka	— — — —	2·8%
A tankötelesek iskolába járó százaléka	— — — —	99·5%
A tankötelesek iskolába nem járó százaléka	— — — —	0·5%

4. Tanesszközök: Fali olv. tábla 270 pár. Fali fekete tábla 96. Földgömb 56 drb. Térkép 257. Számológép 66. Szemléltető ábrák 485. Természettani 154. Természettanrajzi 429. Ásvány példány 1029. Növénypéldány 898. Állatpéldány 657. Természettani eszközök 965. Könyvtár állaga 4832. Minden rendszeres tantárgy tanítatik 62 teremben, nem tanítatik 2 teremben. Oktatást nyernek a növendékek: hangjegyismeretben 4, összhangzatos éneklésben 5, rajzban 31, testgyakorlásban 28, kertészetben 29, női kézimunkában 2, valamely háziiparban 4 helyen. Tanítás eredménye: jeles 16, jó 27, kielégítő 17 helyen és pedig jeles: Vejti, Piskó, Zaláta, Lúzsok, Baranyahidvég, Adorjás, E.-haraszi, Katádfa, Kispeterd, Diósvizlő, Harkány, Kovácshida, Terehegy, Páprád, Sósvertike, Markócz. Jó: Tésenfa, Szaporca, Kemse, Sámód, Kórós, Bere mend, Kistótfalu, Peterd, Botyka, Nagyváty, Kacsóta, Nyugotszenterzsébet, Rózsafa, Dencsháza, Beczefa, Drávacsepely, Drávapalkonya, Drávaszabolcs, Drávaszerdahely, Márfa, Túrony, Magyarmecske, Rónádfa, Marócsa, Besencze, Gyűd, Siklós, Old. Kielégítő: Czún, Hirics, Nagycsány, Dráwapiski, Belvárd, Bisse, Matty, Nagypeterd, Csarnota, Drávacsehi, Garé, Ipacsfa, Rádfalva, Szava, Czinderi-Bogád, Drávafok, Okorág. Nem osztályoztattak: Sellye, Bogdása, Kísszentmárton.

5. Iskolai célokra szolgáló vagyon:

Általános iskolai célokra szolgáló földek területe	
40 ⁸⁰⁰ hold, értéke	— — — — — 82320.— kor.
Tanítói fizetésre szolgáló földek területe	496 hold,
értéke	— — — — — 197350.— „
Általános iskolai célokra szolgáló ingatlanok és	
tőkepenzek értéke	— — — — — 199066.— „
	Összesen : 478736.— kor.

Egy évi kiadás, még pedig dologi kiadás:

Tanítói földek adója	— — — — — 957.— kor.
Tanítói nyugdíjadó	— — — — — 1392.— „
Iskolai épületek fenntartása és tűzbiztosítása	— 5321.— „
Szegény gyermekek segélye és jutalmazása:	— 110.— „

Vegyes kiadás — — — — — — — —	6624.—	K
Személyi kiadás tanítóknak:		
Földek jövedelméből, alapítványi kamatokból —	13970.—	„
Termesztmények ára — — — — — — — —	1671.—	„
Tandij (Fizetés kiegészítés) — — — — — — — —	10771.—	„
Stoláre — — — — — — — — — —	767.—	„
Pénzfizetés — — — — — — — — — —	92189.—	„

Összesen: 133772.— kor.

A kiadások fedezetet nyertek:

Földek s alapítványi kamatokból — — — — — — — —	14525.—	kor.
Tandij stoláre — — — — — — — — — —	2665.—	„
Államsegély — — — — — — — — — —	51894.—	„
Községi segély — — — — — — — — — —	3609.—	„
Egyház pénztárából — — — — — — — — — —	61079.—	„

Összesen: 133772.— kor.

6. Iskolaépületek száma: 64. A törvény kívánalmainak megfelel teljesen 29, részben 32, éppen nem 3, még pedig Baranyahidvég, Bisse, Rónádfa. Összesen van 64 tanterem. 80-on felül sehol sincsenek egy tanteremben. Tanulók vegyesen vannak elhelyezve.

7. Azon egyházaknak népessége, melyeknek növendékei községi, illetőleg állami iskolába járnak: 4425.

8. Tanítók száma: férfi 57, nő 8, rendes 55, segéd 10, képesített 59, nem képesített 6.

Mindennapi felekezeti iskola van 64, ismétlő 62, községi illetőleg állami iskola van mindennapi 10.

Lelkészi hivatal egyesítve van 4 egyházban. Vallástanítással foglalkozik 11 községi, illetőleg állami tanító. Tanítás eredménye *jeles*: Kákics, Iványi, Oszró, Nagyharsány, Nagyharsány III—IV. osztály, Kémes. *Jó*: Siklósnagyfalu, Nagytótfalu. *Kielégítő*: Kisharsány, Nagyharsány I—III; Vajszló.

II. Népiskolai vegyes ügyek.

1. Egyes körfelügyelők jelentik, hogy a szükséges felszerelés a következő iskolákban hiányzik: Csarnota, Garé, Márfa, Túrony, Cz.-bogád, Rónádfa, Bisse; sőt Rónádfán a legszükségesebb taneszközök sincsenek meg; több iskolában pedig Baranyavármegye térképe nincs meg.

2. A következő iskolaépületek a törvény kívánalmainak nem felelnek meg: Bisse, B.-Hidvég és Rónádfa.

3. Tanügyi bizottság jelenti, hogy a gyülekezeti tagok lélekszáma más az esperesi jelentés s más a t. ü. b. stat. iverbe bejegyzett adatok összegezésében.

4. Miután a népiskolai stat. ivék egyes columnái fölösleges adatokat tartalmaznak s azok jelen összeállításukban bonyolultak, így a könnyű áttekintést megnehezítik, t. ü. b. a következő módosításokat ajánlja:

A IV. Columna három kérdésre vonható össze: a) fel van-e szerelve az iskola az 1907: XXVII. t.-cz. kivánalmainak megfelelően. b) Minden tantárgy taníttatik-e? c) Milyen a tanítás eredménye?

Az V-ik columna 12-ik rovata után új rovatba lenne az egy évi dologi kiadások összege; a 18. rovat után szintén új rovatba az egy évi személyi járandóságok összege; ezen új rovat után szintén új rovatba a dologi és személyi járandóságok együttes összege jönne, amely rovatba bejegyzett összegnek egyeznie kell a fedezet utolsó — mostani 24. rovatába — bejegyzett összeggel.

E módosítások után a VIII. columna 13—22. rovatai, mint fölöslegesek elesnek.

5. A e. ker. 1916 májusi közgyűlése 49. sz. a. hozott határozatával megerősítette egyházmegyénk más vallásfelekezetű, illetve kitért szülők gyermekei után behajtandó iskolafenntartási költségek felszámítása tárgyában alkotott szabályzatát.

6. Az e. ker. 1916 májusi közgyűlése 50. sz. a. hozott határozatával megerősítette a f. baranyai ref. e. megyei körfelügyelők és a t. ü. b. működéséről alkotott szabályzatát.

7. Az 1915. évi ker. közgyűlés 67. sz. határozata IV. pontja alatt hozott határozatával utasítja az iskolafenntartó egyházakat, hogy iskolájuk felszerelésére bizonyos összeget vegyenek fel évi költségvetéseikbe.

8. Az 1915. évi ker. közgyűlés 64. sz. alatti határozatával felhívja az e. megyéket, hogy az ovodákról jelentést tegyenek.

9. Az e. ker. 1915 októberi közgyűlése 71. sz. alatt utasítja az e. megyéket, hogy iskoláikban a női kézimunka tanítását kötelező tantárgyként vegyék föl, s annak tanításáról gondoskodjanak.

10. Az e. ker. 1915 októberi közgyűlése 60. szám alatti határozata 2 pontjával felhívja az e. megyei tanügyi bizottságokat, hogy tegyenek jelentést arról, miért keresik föl mind gyakrabban-gyakrabban ref. növendékeink a róm. kath. iskolákat beiratkozás — beiskolázás céljából.

11. Csikesz Sándor okorvidéki körfelügyelő e tisztségről való lemondását benyújtja.

12. Egyházmegyénk tanítóegyesülete a f. évben a háboru okozta nagy tanítóhiány miatt közgyűlést nem tartván, választmányi gyűlése j.-könyvét terjeszti be, melynek határozatot igénylő pontjai nincsenek.

Egyházmegyei közgyűlésünk :

ad. 1. hogy a tanítás eredményesebb lehessen — utasítja az iskolafenntartó egyházakat, hogy a hiányzó taneszközöket mielőbb szerezzék be ;

ad. 2. utasítja a megnevezett egyházakat, hogy a szükséges építkezéseket a háboru elmúltával multhatatlanul kezdjék meg és fejezzék be ;

ad. 3. utasítja az iskolaszéki elnököket, hogy gyülekezeteik lélekszámát az esperesi látogatási ivatekbe bejegyzett adatokkal egyezően írják be a népiskolai stat. ivatekbe ;

ad. 4. elfogadja a tanügyi bizottság véleményes javaslatát s a bizottság jelentése kapcsán a kerületre felterjeszti ;

ad. 5. a kerületi határozatnak megfelelően a szabályzat 7. pontját teljes egészében törölni rendeli ;

ad. 6. tudomásul veszi ;

ad. 7. utasítja az iskolafenntartó egyházakat, hogy iskolai felszerelésekre a gyülekezet lélekszáma és vagyoni ereje szerint költségvetésükbe évenként megfelelő összeget vegyenek fel ;

ad. 8. jelenti, hogy egyházmegyénk területén ref. felekezeti jellegű ovoda nincs ;

ad. 9. utasítja az iskolafenntartó egyházakat, hogy a kerületi határozatnak megfelelően járjanak el olyképen, hogy ahol nőtanító van, ott az *ingyen* köteles a női kézimunkát tanítani ; ahol pedig más megfelelő erőt alkalmaznak, annak heti egy óránként évi díjazása 40 kor.-nál kevesebb nem lehet ;

ad. 10. jelenti, hogy egyházmegyénkben ily esetek csak a háboru szülte nehézségek miatt s így is csak szórványosan fordulnak elő ;

ad. 11. Csikesz Sándor helyére és idejére Koczó János drávaiványi-i lelkészt okorvidéki körlelkésznek megválasztja ;

ad. 12. tudomásul veszi.

36. Kotzó János körlelkész

az esküt a közgyűlés színe előtt letette.

37. Bemutattatott a lelkésztestület jegyzőkönyve.

Tudomásul szolgál. Egyben elrendeltetik az 1915. évben segélyezett özvegyek névsorának egyházmegyei jegyzőkönyvünk függelékében leendő kinyomatása.

38. Bemutattatott a tanító egyesület választmányának jegyzőkönyve.

Tudomásul szolgál.

39. Olvastatott Fejes János dr. perbeli képviselőnek a Sólyom A.-féle perben tett következő jelentése :

„Ugy a pécsi kir. törvényszék, mint a pécsi tábla elutasította a 20000 K megítélése iránt Berky Gyula dr. siklói lakos megajándékozott ellen indított keresetet azzal az indoklással, hogy Sólyom András halála után özvegyének joga volt a hagyatékot elajándékozni.

A perben azonban a m. kir. Curia P. I. 11031/11-1915. számú ítéletben kimondotta, hogy Sólyom András és neje végintézkedésének az az értelme van, hogy a végrendelkező házastársának halála után azok vagyonából meg kell lenni legalább a 20000 K-nak, amelyet a végrendelkezők az általuk kölcsönösen részesített siklói református népiskolának alapítványaként hagytak.

Ebből pedig önként következik, hogy a tulélő házastársnak a végrendelkezés tárgyát tevő vagyonról szabad rendelkezési joga a kölcsönösen részesített harmadik személy javára korlátozva volt, — s hogy ennek, abban az esetben, ha a tulélő házastárs a végrendelkezés tárgyát tevő vagyont élők között ingyenes jogügylettel elidegenítette, s ő emiatt a hagyatékból kielégítést egészben vagy részben nem nyerhetett, joga van ahhoz is, hogy a reá nézve sérelmes ajándékozást megtámadhassa s a megajándékozottól az ajándék értéke erejéig kielégítést igényelhessen.

Ezen curiai ítélet következtében a pert újból kell érdemben tárgyalni. Az érdemi tárgyalást a pécsi kir. törvényszék 1916. évi szeptember hó 15-ik napjára tűzte ki.“

Tudomásul szolgál.

40. Nyugotszenterzsébeti tanítói díjlevél.

Egyházmegyei közgyűlés a nyugotszenterzsébeti egyház kántortanítói díjlevelét jóváhagyja s végleges megerősítés végett a ft. egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti.

41. Lúzsok egyházközségben pópresbiter választás.

Az egyházmegyei közgyűlés a lúzsoki egyházközségnek 1916. évi január hó 30-án a presbitérium által hozott azt a határozatát, amelyben kimondotta, hogy egy pótpresbitert választ, jóváhagyja.

42. Kálvin-Szövetség indítványa az egyházi hivatalnokok betegségélyző intézetének felállítása tárgyában.

Egyházmegyei közgyűlésünk mindenképpen időszerűnek tartja, az egyházi hivatalnokok betegségélyző intézetének felállítását. Olyan nagyjelentőségű mozgalom az, mely ennek megalkotását sürgeti, melyről biztosan reményli, hogy tagja közé lép magyar református egyházunknak minden egyházmegyéje.

Éppen ezért szíves örömmel csatlakozik a maga részéről is a Szövetség mozgalmához, kérve annak vezetőségét, hogy a felállítandó intézet alapszabály tervezetét mielőbb készítse el s küldje meg az egyházmegyéknek bírálatra, miknek összegezése után az összeülendő zsinatnak könnyű lesz a nagyfontosságú intézményt megalkotni.

43. A reformáció négyszázados fordulója miként leendő megünneplésének módozatait az egyházmegyék beterjesztet véleményei alapján megállapítandó, a ft. egyházkerület bizottságot küldött ki. E bizottság az ünneplés mikéntjére vonatkozó javaslatát megküldi az egyházmegyéknek véleményezés végett.

Egyházmegyei közgyűlésünk a javaslat első pontját, mely jubiláris napul 1917 október 31-ét tüzi ki s e napra ünnepélyes istentiszteletet, egyházközségi diszközgyűlést, valamint ifjúsági, illetve gyermek istentiszteletek, ünnepélyek tartását és egy a reformációról irandó traktátus kiadását javasolja, részleteiben is elfogadja, de azzal kívánja megtoldani, hogy ne csak a nép számára, hanem az intelligens egyháztagok részére is adassék ki egy a kálvinizmus lényegét tárgyaló s a kálvinista öntudat mibenlétét világosan rajzoló könyvecske, mely a jelen idők szellemi zürzavarában egyszersmind alkalmas apológiája is lenne református keresztyén vallásunknak.

Ugyancsak megfontolásra érdemesnek tartjuk azt az eszmét is, mely a magyar református egyház jubiláris emlékkönyvének kiadását s egyháztagjaink közötti terjesztését ajánlja, helyet találván abban a magyar református egyház minden templomának, imaházának fényképfelvétele, a lelkészek, tanítók és presbitérium együttes csoportképe mellett.

Ami a jubiláris esztendőnek valami maradandó emlékművel leendő megörökítését illeti, erre vonatkozólag az egyetemes egyház leendő nagy alkotásául a budapesti egyház ismeretes emlékiratában foglalt hatalmas és nagyszabású terv megvalósítása mellett foglal állást egyházmegyénk, — míg egyházkerületünknek a kecskeméti leányinternátus megerősítését és tovább fejlesztését célzó nagyobb szabású akció megindítását javasoljuk.

44. A kiscsány-oszrói egyház ingatlan eladási ügye.

Az egyházmegyei közgyűlés a kiscsány-oszrói egyházközségnek a presbitérium javaslatára 1914. évi május 3-án hozott azt a határozatát, illetőleg ezen határozat alapján megkötött azt az adásvevési szerződést, amely szerint az egyházközség tulajdonát képező s a kiscsányi 24. sz. betétben felvett ingatlanait Hoffer József és neje szül. Magyar Juliánna drávafoki lakosoknak 3900 K vételáron eladta, jóváhagyja s a határozatot az egyházkerületre is felterjeszti.

A határozatot jóvá kellett hagyni, mert az eladás az egyházközségre előnyös, az ingatlanok becsáron felül adattak el.

45. A garéi egyházközség ingatlan eladási ügye.

Az egyházmegyei közgyűlés a garéi egyházközség közgyűlésének azt a határozatát, illetőleg a határozat alapján a Garéban 1916. évi március hó 31-én megkötött azt az adásvevési szerződést, amellyel az egyházközség Szántó András és neje Schiffer Ilona garéi lakosoknak eladta a szavai 22. számú betétben A. I. alatti jószágtestet, a présházat és a pince fölszereléseket 1800 K vételáron, nem hagyja jóvá, mert az adásvételi jogügylet tárgyát képező ingatlanok és ingók az iratok mellett levő községi becsütibizonyítvány szerint 2422 K forgalmi értékkel bírnak. Az egyházközséget károsodásnak kitenni az egyházmegyei közgyűlés nem engedi.

46. A mattyi egyházközség ingatlan vételi ügye.

Az egyházmegyei közgyűlés a mattyi egyházközség közgyűlésének a presbitérium javaslatára 1916. évi június hó 12-én hozott azt a határozatát, illetőleg a megkötött azt az adásvevési szerződést, amellyel a mattyi egyházközség Szakács Lajos, mattyi lelkész a mattyi 3. számú betétben A. I. 7—9 sor. 229, 230, 231, helyrajzi számú fekvőséget 3000 K vételáron lelkészi konyhakert céljára megvette, az I. t.-c. 56. §. k. pontja alapján jóváhagyja és a bemutatott adásvevési szerződésre a jóváhagyási záradékot rávezetni rendeli.

A határozatot, illetőleg az adásvételi jogügyletet jóvá kellett hagyni, mert a mattyi ref. egyházközségben a lelkészi kertre szükség van. A telek vételi ára pedig megfelel az ottani gazdaságforgalmi viszonyoknak.

A közgyűlés ezt a határozatát az összes iratokkal együtt az I. t.-c. 15. § 1. bekezdése értelmében az egyházkerületi közgyűlés elé terjeszli jóváhagyás végett.

47. Az e. m. számvevő és pótszámvevő választása tekintetében működő szavazatszedő bizottság elnöke jelenti, hogy a beadott 22 szavazatból a rendes számvevőszéki tagságnál Halász Imre 22, a pótszámvevőségnél Kulifay Elek 19. szavazatot kapott.

A közgyűlés ekként Halász Imrét rendes, Kulifay Eleket pótszámvevőnek megválasztotta. Esperes felhatalmaztatik és felkéretik, hogy a jelenleg tábori lelkészként működő Kulifay Elektől alkalomadtán az esküt vegye ki. Halász Imre mint pótszámvevő esküt tévén, újabb eskütétele mellőztetik.

48. A nyugalmazott lelkészek földjövödelmének megosztása tárgyában

megállapítja a közgyűlés, hogy a nyugdíjazott lelkészek jogosultsága a földjövödelemre nézve teljesen azonos a más helyre távozott vagy a csonka évre jogosultsággal nem bíró elhalt lelkész jogigényével, a jogosultság tekintetében tehát az egyházmegye ugyanazon szabályzatai az irányadók. (1877. I. 41. — 1903. 60. — 1893. 37. — 1894. 20.) Jegyzőkönyvbe iktatja egyszersmind a közgyűlés e szabályzatok kiegészítésére tett következő javaslatot:

1. Amelyik évi földjövödelem megosztás alá kerül, az egyházmegyei közgyűlés által 5 évenként megállapítandó haszonbér szerint a szolgálati időarányában napokra felosztva osztandó meg.

2. Ez év terményének aratására az jogosult, aki a vetés idejében a jövödelmet élvezte és a vetésről gondoskodott. Ha a vető e jogát gyakorolni nem kívánja, a pályázat meghirdetése (illetőleg meghívás) előtt ezt az esperesnél bejelenteni tartozik. Ez esetben az utód jogosult és kötelezett a termény betakaríttatására az előd által teljesített munkáltatás díjának megtérítése mellett. Mindkét esetben a termény folyó ára helyett a haszonbér (megváltási díj) vétetik számításba a megosztásnál.

3. Az utólagos őszi termés betakaríttatási jogáról a távozó vagy nyugalomba vonuló a pályázat meghirdetése (vagy meghí-

vás) előtt szintén lemondhat. Ez esetben e föld jövedelme is az utódot illeti a haszonbér szerinti árban a tényleges munkáltatási díj megtérítésének kötelezettsége mellett.

4. Az utód az előd által vetett terményeknek a szabott megváltási díj szerinti átvételére csak az esetben köteleztetik, ha az összes bevetett földek átadatnak.

5. A megváltási díj fele részben szept. 1-én, fele részben dec. 1-én fizetendő.

49. A drávacsepelyi reform. egyház 1916 július 30-án a presbitérium előterjesztésére egyhangulag elhatározta, hogy méltányolni óhajtván lelkészének azon tényét, hogy az iskolás gyermekeket már két tanéven át ingyen tanította, a már három év óta munkálatlanul heverő lelkészi földeket ez év őszén közmunkával megszántatja, s ha azokra felesek nem akadnának azokat feléből elvetetti, be és letakaríttatja, akként, hogy a tiszta termés fele a lelkészt, másik fele az egyházat illetendi. A közmunkát a következőkben állapítja meg :

Minden gazda igavonó jószágával köteles a szántás-vetésboronálás, behordás, szóval bárminő munkára annyiszor a mennyiszer azt a munka természete megkívánja, s a hányszor a presbitérium nevében a gondnok kirendeli kiállani, mit ha megtagad, minden napi igás munkáért 20 azaz husz korona kártérítést fizet.

Minden gazda, aki igavonó jószággal nem bír, minden igás napszám helyett két gyalog napszámot köteles szolgálni, mit ha megtagad minden elmulasztott napért 10 azaz tíz koronát köteles az egyházpénztárába kártérítésül befizetni. Ha a gyalog napszámra a lelkészi földéknél nem lenne szükség, úgy az a presbitérium rendelkezésére másutt is felhasználható, de le nem szolgálás esetén megfizetendő, helyesebben megváltandó.

Egyházmegyei közgyűlés a drávacsepelyi református egyháznak a közmunka kivétele tárgyában szabályszerűen hozott határozatát jóváhagyja s megerősíti.

50. A drávafoki ref. egyház 1916 július 23-án a presbitérium javaslatára egyhangulag elhatározta, hogy az egyház tartozásának kifizetésére, amely 690 korona, a lelkészlak kerítésének ára 480

korona, úgy a harangozó évi javadalmának pótlására felvett 366 korona, így összesen 1536 korona fedezetére a folyó évi egyházi adónak megfelelő adót és minden 20 éven felüli itthon lévő egyháztagra 1—1 koronát mint rendkívüli adót az 1916 évre kivet.

Egyházmegyei közgyűlés a drávafoki reform. egyházközségnek rendkívüli egyházi adó kivetése tárgyában hozott határozatát, mivel az a presbitérium előterjesztésére az egyházi törvények szoros betartása mellett hozott, mint megfelelőt egyházhatóságilag jóváhagyja az e. t. I. t.-c. 56. §-ának pontja alapján.

51. Az ipacsfai református egyház presbitériuma 1916 aug. 4-én tartott ülésében elhatározta, hogy az egyház közszükségleteinek fedezetére rendkívüli adóképpen az 1916. évi rendes egyházi adónak 53%-át kivetí. Az 1916. évi augusztus 6-án és 13-án megtartott egyházi közgyűlés azonban a határozat hozatalt megtagadta. A presbitérium elnöke kéri ezen ügyben az egyházmegye döntését.

Egyházmegyei közgyűlés az ipacsfai reform. egyház presbitériuma elnökének beadványát fellebbezésnek tekintvén, az ipacsfai református egyház presbitériumának 1916 aug. 4-én hozott azon határozatát, hogy az egyház közszükségleteinek fedezésére az 1916 évre kivetett adónak 53%-át, mint rendkívüli egyházi adót kivetí, az egyházi törvények I. t.-c. 56. §-nak k. pontja alapján jóváhagyja, megerősíti.

Jóvá kellett hagyni a presbitérium határozatát, mert nyilvánvaló, hogy ellen esetben az egyház az adósságok tengerébe merül, s mert a megterheletés a póttadóval nem oly nagy, hogy az az egyháztagnak adófizető képességét veszélyeztetné s mert az egyházközségi gyűlési tagok vonakodása indokolatlan.

52. A hiricsi református egyház presbitériuma 1915 május 24-én tartott ülésében elhatározta, hogy addig is míg a folyamatban levő adósegély helyesbítésének ügye eldőli, rendkívüli adóképpen a mostani egyházi adónak emeltessék 50%-kal. Az egyházi közgyűlés három ízben is megtagadta a javaslat felett való határozat hozatalt, miért is az egyház presbitériuma 1916. évi augusztus 13-án hozott határozatával kéri az egyházmegyei közgyűlést, hogy póttadó kivetése tárgyában hozott határozatának végrehajtását engedélyezze.

Egyházmegyei közgyűlés a hircsi reform. egyház presbiteriumának 1916 augusztus 13-án hozott jegyzőkönyvi kérelmét fellebezésnek tekintvén, a hircsi református presbiterium 1915 május 24-én 3. szám alatt hozott azon határozatát, hogy az egyház adósságának törlesztésére mindaddig, míg az teljesen ki nem fizetetik a jelenlegi adónak 50%-át mint rendkívüli egyházi adót kiveti, az egyházi törvények I. t.-c. 56. §-nak pontja alapján jóváhagyja, megerősíti.

Jóvá kellett hagyni a presbiterium határozatát, mert nyilvánvaló, hogy ellen esetben az egyház az adósságokban elmerül, s mert a megterhelhetés a pótagóval nem oly nagy, hogy az az egyháztagok adófizető képességét veszélyeztetné, s mert az egyházközszégi gyűlési tagok vonakodása indokolatlan.

53. A diósvizslói református egyházközség 1916. évi augusztus hó 13-án az egyház presbiteriumának javaslatára egyhangulag elhatározta, hogy a gyülekezeti tagok által eddig önként elvállalt közmunkát egy előre három évi időtartamra pénzzé változtatja által, oly módon, hogy minden adófizető egyháztag egyházi adójának 10%-át és minden 20 éven felüli egyháztag 50 fillér személyadót fizessen közmunka váltság címén, még is akként, hogy az egyház szállójébe minden fogattal bíró gazda az egy kocsi trágyát évenként ezután is köteles kiszállítani, s ha ezt elmulasztaná vagy meg nem felelő trágyát szállít, minden kocsi trágyáért kettő koronát fizet, míg a fogattal nem rendelkezők a trágya behordásánál segídeni kötelesek.

Az egyházmegyei közgyűlés a diósvizslói református egyháznak a közmunka pénzére való átváltoztatása tárgyában hozott határozatát, mivel az a presbiterium előterjesztésére, az egyházi törvények szoros betartása mellett egyhangulag hozatott, mint mindenben megfelelő egyházhatóságilag jóváhagyja és megerősíti.

54. A bissei református egyházközség 1915. évi december hó 12-én az egyház presbiteriumának javaslatára egyhangulag elhatározta, hogy fedezet nélkül álló adósságának fedezésére a rendes évi adójának $\frac{1}{3}$ -át 33%-ot mindaddig rendkívüli adó gyanánt kiveti, míg az egyház összes 3000 korona adóssága törlesztve nem lesz.

Egyházmegyei közgyűlés a bissei református egyháznak rendkívüli adókiivetése tárgyában hozott határozatát, miután az a presbiterium előterjesztésére az egyházi törvények szoros betartása mellett egyhangulag hozatot, mint mindenben megfelelőt egyházhatóságilag jóváhagyja és megerősíti.

55. Sütő László oszrói állami tanító kérvényt intézett a kiscsány-oszrói egyház presbiteriumához, eddig élvezett éve 100 koronás kántori tisztelet díjának 200 koronára leendő emelése iránt. A presbiterium a kérelmét szótöbbséggel elutasította. Ezen határozatot Sütő László megfélebbezte s közgyűlésünk elé terjeszti.

Egyházmegyei közgyűlés Sütő László kérelmének nem tehet eleget, mert bár mindenképpen méltányosnak tartja a presbiterium elé terjesztett kérelmét és sajnálatosnak annak elutasító határozatát, de mert saját belügyeit minden egyházközség az Egyh. Tör. §§-ai alapján autonómice intézi s jelen határozatából sem hiányzanak a kellő alakszerűségek, egyházmegyei közgyűlés e határozatot nem semmisítheti meg. Bizik azonban a kiscsány-oszrói egyház presbiteriumában, hogy énekvezérének kérelmét újból tárgyalás alá véve, megfontolván a kért 200 korona tisztelet díj valóban kiérdemelt voltát, megfogja szavazni a jogosult kérelem tárgyát.

56. Előterjesztetett Lutár Sándor túronyi lelkésznek 1916. évi július 31-én kelt, s a közgyűléshez intézett felebbezési kérvénye, melyben tiltakozik az ellen, hogy az 1916. évi költségelőirányzatban a túronyi egyház presbiteriuma a lelkész díjlevél terményjárándóságainak értékét az egyetemes konventi, adósegélyügyben összeállított normál költségvetés szerinti árban állapította meg, s kéri díjlevéle alapján a terményjárándóságok és közszolgáltatások természetben való kiszolgáltatását vagy azoknak 5 évi átlag szerinti megállapítását.

Minthogy az I. t. c. 45. §-ának helyes értelmezése szerint a presbiterium határozatai ellen a lelkész is csak 15 napon belül felebbezhet, Lutár Sándor kérvénye, mint felebbezés elutasítatik, panaszával egyébként is mint az egyházközség és lelképásztor közt a díjlevél magyarázásából és alkalmazásából felmerült vitás ügyben, az V. t.-cz. 33 §. 5. sz. szerint az egyh. bírósághoz utasítatik.

57. Kapcsolatosan indítványoztatott, hogy az e. m. közgyűlés kérje fel az egyetemes konventet az adósegély, oly mérvű és célu felemelésének kieszközlésére, hogy az egyházak a termények és szolgáltatások értékét folyó árban tudják kiszolgáltatni hivatalnokaiknak.

Tekintettel arra, hogy az adósegélyezéssel kapcsolatban készült normálköltségvetésben a hivatalnoki terményjárándóságok és szolgáltatások oly alacsony árban vannak szükségletként felszámítva, hogy az összes felső-baranyai egyházakban a rendes egyházi adónak legalább 100%-át, tehát türhetetlen nagyságu összeget kellene békés időben is rendkívüli adóként kivetni, hogy az egyházi hivatalnokok díjlevélszerű fizetésüket folyó ár szerint kaphassák meg; tekintettel arra, hogy az adósegélyezésnek nem lehetett célja, hogy ugyanakkor, amikor elkerülhetetlennek tartotta az adó teher egy részének a hívek vállairól való levételét, a hivatalnokokat állítsa az elé a kényszer helyzet elé, hogy a saját díjlevélszerű, tehát feltétlenül jogos fizetésük folyó árban való fedezhetésére, a maguk meggyűlöltetésének el nem kerülhető sulya alatt ugyanazoktól a hívektől 100%-os rendkívüli adót követeljenek, vagy pedig jogos igényeikről megélhetésüket veszélyeztetve, lemondjanak; tekintettel arra, hogy a hivatalnokok 8 esztendőös türelmes hallgatása immár türelmetlen és teljesen jogosult keserűséggé változott, mely már megindult, hogy egymás után zúdítsa a pereket a fizetés díjlevélszerű kiszolgáltatásáért a fedezet nélkül álló egyházak nyakába: e komoly pillanatban az e. m. közgyűlés a kerületi közgyűlés útján felkéri a konventet, tegyen részletes számításokat arra nézve, hogy mily összeg volna szükséges a hivatalnokok díjlevélszerű fizetésének az 1910—1914. évi átlag árak szerinti kiszolgáltatáshoz és határozott fellépésével eszközölje ki minden érdekelt egyház részére az adósegélynek ily mérvű és célu felemelését.

58. Olvastatott Forgács Gyula péceli lelkésznek egyházkerületi egyházi értekezletünk előtt tett, s az egyházmegyékhez véleményadás végett megküldött javaslata, mely a belmissziói tevékenység nyilvántartása, az egyetemes egyházi céllal egybehangzó irányítása erkölcsi és anyagi támogatása végett egy az egyházkerületi közgyűlés által választandó állandó bizottság alakítását indítványozza.

Tekintettel arra, hogy a belmissziói tevékenység felvilágoztatása, legalább egyházkerületünkben egységesítése, a hivatalos

egyházi testületek által való ellenőrzése, irányítása nagyon is kívánatos, a közgyűlés örömmel üdvözli az indítványt, jóreménységgel várja az egyházkerületi állandó belmissziói bizottság megalakítását, s minden tőle telhető módon kész elősegíteni munkálkodásának sikerét.

59. Az egyházkerületi közgyűlés véleményes javaslatot kér az egyházmegyétől a nagygeresdi egyesség megszűnése következtében bármi téren előforduló, szükséges intézkedések megtételére vonatkozólag.

Egyházmegyei közgyűlésünk javaslata a következő: 1. Ott a hol az evang. egyházközségekhez a nagygeresdi egyesség alapján csatlakozottak száma ezt megengedi, szerveztessenek fiókegyházközségek. 2. A szórványokban élő ref. hivek lelki-gondozása a missziói pénztárból oly módon biztosítsák, hogy az ne csak óhaj maradjon, hanem valójában megoldott kérdés legyen. 3. Ahol erre szükség van, szerveztessenek utazó lelkesi állások. 4. Azokon a helyeken, hol az eddig tapasztalt jó viszonyt nem zavarta meg az egyesség felbontása, tartassék függőben bármilyen irányú intézkedés tétele a békesség fenntartása érdekében. 5. Hirdetessék pályázat olyan vallástani kézikönyv számára, mely igazán megfelelő lenne szórványokban élő hiveink gyermekeinek vallásoktatására.

60. Előszterjesztett Fejes János dr. e. m. vil. tanácsbíró lelkes beadványa, melyben reámutatva a nőnevelés nagy fontosságára, indítványozza, hogy a kedvező viszonyokat megragadva, mondja ki a közgyűlés, hogy az egyházmegye, esetleg állami támogatással, Siklóson polgári leányiskolát állít fel s ez ügyben már most megteszi a szükséges lépéseket.

A közgyűlés általános helyesléssel fogadja az életre való indítványt; megállapítja egy Siklóson felállítandó polgári leányiskola feltétlen szükségességét, s megragadja a kedvezőnek mutatkozó viszonyokat, hogy az eszmének testet adjon. E célból az esperes és gondnok elnöklete alatt bizottságot alakít azzal a megbizottsággal, hogy e cél érdekében sürgősen tegyen meg minden szükségesség lépést, végezze a szervezés munkáját s annak befejezéséről mielőbb adjon részletes jelentést. Felhatalmaztatik a bizottság, hogy kedvező viszonyok esetén az iskolát meg is nyitassa. Az elnökség

felkérítik, hogy a szervezési munkát kellő előhaladása után szükség esetén hívjon össze rendkívüli közgyűlést.

A közgyűlés biztos reménységben van a felől, hogy az egyházmegye minden lelkésze, tanítója, ép úgy mint világi vezetői s tagjai minden alkalmat megragadnak, hogy e nagyfotosságu intézmény megvalósuljon s rendeltetésének mielőbb átadható legyen.

A bizottság tagjaiul megválasztatnak: Bús József, Bocsor László, Fejes János dr., Gilicze Antal, Hegyi Kálmán, Kovács Károly dr., Losoncy Ferenc, Mándy Samu, Pakuszi Gyula, Széles Sándor.

E határozat az egyházkerületre felterjesztendő.

61. Esperesi előterjesztés a túronyi presbiterium ellen fogatosítandó megtorló intézkedés tárgyában.

Egyházmegyei közgyűlés a túronyi egyház presbiteriuma ellen, miután az a múlt évi 48 sz. közgyűlési határozatnak eleget tenni nem akar, sőt az egyház részére kiutalt tőkesegélyt sem hajlandó felvenni, daczára az időközben megtartott vizsgálat alkalmával tett ígéretüknek, lelkész a presbiteriumot három hó leforgása alatt sem tudta összehozni, sőt az egyházlátogatás alkalmával sem jelent meg a presbiterium, annak gondnokát kivéve, — a fegyelmi eljárást ezennel el rendeli és megindítja.

62. Frölich Lajos baranya-hidvégi ujonnan választott tanító a közgyűlés színe előtt az esküt leteszi.

63. Az egyházmegyei elnökség a közgyűlés tagjainak megjelenésükért szíves köszönetét fejezi ki, s

a közgyűlést bezárja.

Ezen jegyzőkönyv 1—63. pont alatti határozatait hitelesítjük.
Harkányban, 1916 augusztus 30.

Nyáry Pál

aljegyző.

Bocsor László

aljegyző.

Nagy Imre

esperes.

Szalay Ferenc

hit. biz. tag.

Losoncy Ferenc

hit. biz. tag.

II.

Birósági ülési jegyzőkönyv.

Felvétetett Harkányban 1916 aug. 29-én. Jelen voltak : Nagy Imre esperes és Benkő Gyula gondnok elnöklete alatt : Bocsor László, Nyáry Pál, Sógor Endre, Szalay Ferenc, Szöllősy Antal lelkészi, Mándy Sámuel, Morvay Ferenc, Pakuszy Gyula, Varga Nagy István világi tanácsbírák, közülök Bocsor László, Nyáry Pál, Morvay Ferenc ugy is, mint jegyzőkönyvvezetők.

1. Az V. t.-c. 13. §-ának rendelkezéséhez képest felhívja az elnökség a bíróságot az időszaki tanács megalakítására.

Az időszaki tanács tagjaiul megválasztottak : Bocsor László, Szöllősy Antal, Fejes János dr. rendes, Sógor Endre, Pakuszy Gyula, Horváth István póttagok.

2. A felsőbaranyai ref. egyházmegyei bíróság, mint közigazgatási bíróság Harkányban 1916 aug. 29-én tartott ülésében Berényi István tábori lelkésznek kisharsányi lelkésszé történt megválasztása ellen Gazsi József és társai által benyújtott panasz tárgyában, a felekkel megtartott tárgyalás alapján következőleg

határozott:

Az egyházmegyei bíróság Gazsi József és társai panaszát elutasítja és az általuk az eljárási költségekre előlegezett száz (100) koronát 2.45 K azaz kettő korona 45 f levonásával nekik visszautalja.

Indokok:

A lelkészválasztási iratoktól megállapítható, hogy az elhalálozás folytán megüresedett kisharsányi lelkészi állásra 21 pályázó jelentkezett, közülök azonban az 1916 máj. 28-án megejtett választáson csak kettőre: Jávor János dunavecsei vallástanító-lelkészre

és Berényi István tábori lelkészre szavaztak. A beadott 82 szavazatból Jávor János 29, Berényi István 53 szavazatot kapott, minek folytán Berényi István megválasztott lelkésznek jelentetett ki.

Tóth Bálint szeremlei ref. lelkész, mint a szintén hadban levő Jávor János sógora, ennek érdekében azon panasszal és kérelemmel fordult Szöllősy Antal — a választás vezetésére kiküldött — tanácsbíróhoz, hogy mivel Berényi István május 14-én a Kisharsányhoz igen közel eső Nagytótfaluban prédikált, tehát a választókkal meghallgattatta magát, a pályázók sorából töröltessék, a választásból zárassék ki. A kiküldött tanácsbíró e kérelmet nem teljesítette, hanem a panaszt az egyházmegye espereséhez terjesztette be, aki arra panaszoltat nyilatkozatra hívta fel. Időközben a választás a fent jelzett eredménnyel megejtetett, de az a körülmény, hogy a megválasztott lelkész 14 nap előtt Nagytótfaluban prédikált, a választás megkezdésekor panasz, sőt említés tárgyává sem tétetett. Azt sem kérték akkor Jávor János választói, hogy Berényi István a választásból kizárassék. Azonban a választás után 15 napon belül Gazsi József és társai ugyancsak a nagytótfalui szónoklat miatt, felebbezést adtak be az espereshez és az egyh. törvények II. t.-c. 20. §-a és 44. §-a a) pontja alapján kérték a választás megsemmisítését és Berényi Istvánnak az új választásból kizárását. Berényi István beismeri, hogy ő Nagytótfaluban máj. 14-én prédikált, de tagadja, hogy ezt korteskedő célzattal és rosszhiszeműleg tette volna, hanem cselekedte azon kényszer hatása alatt, hogy neki mint segédlelkészből kinevezet tábori lelkésznek nincs állomáshelye és eljár püspök ur engedélye alapján, akitől előzőleg kérte valahová kirendeltetését, hogy a hisharsányi egyház tagjai meghallgathassák, de aki mint tábori lelkészt sehová ki nem rendelte, hanem reá bízta, hogy maga kérjen fel egy lelkészt, aki megengedi, hogy templomában predikáljon, lévén ez a lelkésznek parochiális joga.

Ily körülmények után és mikor a II. t.-c. 19. §-a az idegen egyházközségbeli próbaszónoklást annak tiltja meg, akinek szolgálati helye van, és amikor ezt a szavazásból kizárással bünteti, az bírálendő el, hogy Berényi István megválasztása, kinek saját szolgálati helye, mint tábori lelkésznek nem volt és így ott szónoklatot nem tarthatott, és akit egy más egyházmegyebeli lelkész: Tóth Bálint panaszára a választást vezető bizottság a szavazásból ki nem zárt, most már a II. t.-c. G. fejezetében felsorolt esetek közé sorolható és ez alapon megsemmisítendő-e? továbbá, hogy szükséges és célszerű-e a sokat hányatott kisharsányi egyházat egy

ujabb választás izgalmainak, melyek békéjét még jobban felzavarnák, kitenni? A bíróság e kérdést nemlegesen oldotta meg. A választási jegyzőkönyv ugyanis nem tüntet fel és a panaszosok sem hoznak fel a 41. §-ban felsorolt oly körülményt, amely a választást feltétlenül érvénytelenné teszi, de tekintve a választás előzményeit, nem hozható fel semmi olyan szabálytalanság sem, amely azt érvénytelenné tehetné, amennyiben a panaszolt próbaszónoklás sem a 44. § d. pontjában említett önmaga melletti korteskedésnek, sem a c. pontban foglalt maga ajánlgatásának nem tekinthető. De figyelemmel arra, hogy Berényi István Jávor Jánossal szemben, akinek érdekében az iratokból kitetszőleg sógora: Tóth Bálint szeremlei lelkész egész a panasztételig tevékenykedett, nem egy pár, hanem csaknem mégegyszer annyi vagyis huszonnégy szótöbbséggel lett megválasztva, az is megállapítható, hogy Berényi István próbaszónoklása a választás eredményére lényeges befolyást nem gyakorolhatott és Berényi Istvánt első sorban nem a próbaszónoklásból kifolyólag, hanem azért választotta meg a többség, mivel mint volt siklósi segéd-, illetve helyettes lelkészt a választók közül többen ismerték, és mert érdemül tekintették, hogy most is mint táborig lelkész a harctéren teljesíti hazafias kötelességét.

Mindezeknél fogva a bíróság a panaszosokat alaptalan panaszukkal elutasította, a felmerült 245 K költség viselésére kötelezte, a letétbe helyezett 100 K összeg többi részét pedig részükre kiadatni rendelte.

3. A felsőbaranyai református egyházmegyei egyházi bíróság, mint fegyelmi bíróság a mattyi református egyház presbitériumának, mint panaszosnak, Thomayer Géza mattyi kántortanító, mint panaszlott elleni fegyelmi ügyben Harkányban 1916. év aug. 29-én megtartott tárgyalás után a következőképpen

ítélt:

Thomayer Géza mattyi kántortanítót vétkesnek mondja ki az egyh. törv. V. t.-c. 34. § A. 1., 2., 3. pontjaiba ütköző fegyelmi vétségben, melyet az által követett el, hogy tanítói kötelességeit a tanórák elmulasztásával, a gyermekeknek az iskolában felügyelet nélkül hagyásával, a taneszközök és iskolai könyveknek rendeltetésben tartásával megszegte, továbbá a gyakori kocszmázással s egy olyan nőnek, ki sem neje, sem cselédje nem volt, a tanítói lakban tartásával egyházi hivatala méltóságát megsértette.

Az egyházmegyei bíróság ezért Thomayer Gézát az egyházi törvény V. t.-c. 35. § b. pontja alapján feddésre itéli és kötelezi, hogy ezen ügyben felmerült költséget 26 K 95 f, szóval Huszonhat kor. 95 fillért 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett a mattyi ref. egyház pénztárába befizessen.

I n d o k o k :

Vétkesnek kellett kimondani Thomayer Gézát az egyházi törvény V. t.-c. 34. § A. 1., 2., 3. pontjaiba ütköző fegyelmi vétségben azért, mert beigazoltatott, hogy a tanítási órákat gyakran elmulasztotta s a gyermekeket az iskolában felügyelet nélkül hagyta; a taneszközöket s iskolai könyveket rendtelenségben tartotta, amiért azok rongálódtak; gyakorta kocsmázott s a tanítói lakon olyan nőt tartott néhány napig, kit nem lett volna szabad ott tartania.

A büntetés kiszabásánál a bíróság enyhítő körülménynek vette a vádlott beismerését, beteg s ideges állapotát.

A költségekben való elmarasztalás a vétkesség kimondásának következménye.

4. Fekete Sándor vejtí tanító keresetét visszavonván,
a bíróság ez ügyben a további eljárást megszünteti.

Nagy Imre

esperes, lelkészi elnök.

Benkő Gyula

gondnok, világi elnök.

Nyáry Pál

lelkészi aljegyző.

Bocsor László

lelkészi aljegyző,

jegyzőkönyvvezetők.

I. Függelék a 37. sz. határozathoz.

A felsőbaranyai ref. egyházmegyei lelkészi gyámpénztárból
az 1915. évben segélyezett özvegyek és árvák.

Sorszám	A segélyezett neve	Segélypénze		J e g y z e t
		K	f	
	<i>A) 1896. év előttiak:</i>			
1	Baksay Lászlóné	150	40	
2	Berky Józsefré	240	—	
3	Békásy Antalné	50	40	
4	Dömötör Lajosné	50	40	
5	Hamar Pálné	50	40	
6	Hubay Lászlóné	50	40	
7	Kovács Pálné	50	40	
8	Német Jánosné	50	40	
9	Svarkay Lajosné	240	—	
	<i>B) 1896. év utániak:</i>			
10	Ambrus Józsefné	420	—	
11	Baditz Györgyné	420	—	
12	Beregszászy Gusztávné .	420	—	
13	Borbély Lászlóné	420	—	
14	Czúcz Lajosné	420	—	
15	Fábián Mihályné	420	—	
16	Füstös Jánosné	412	—	1915. május 2-től.
17	Iványos Sománé	420	—	
18	Kovács Antalné	420	—	
19	Kovács Sándorné	420	—	
20a	Máté Balázsne	210	—	
20b	Máté Janka	210	—	
21	Mészáros Istvánné	420	—	
22	Molnár Istvánné	420	—	
23	Nagy Bertalanné	420	—	
24	Zeke Lajosné	420	—	
25	Szarka Jánosné	25	20	Meghalt 1915. október 24-én.
	Összesen :	7250	—	

TÁRGYMUTATÓ.

I. Közgyűlési jegyzőkönyv.

Jegyzőkönyvi szám.	Lapszám
1. A közgyűlés megnyitása. — Nyáry. — — — — — — — —	6
2. Indítvány az esperesi ima és gondnoki megnyitó beszéd jegyzőkönyv-be vételére vonatkozólag. — Nyáry. — — — — — — — —	7
3. A képviselők igazolása. — Nyáry. — — — — — — — —	7
4. A jegyzőkönyv vezetésére vonatkozó intézkedés. — Nyáry. — — — — — — — —	7
5. Jegyzőkönyvhitelesítők kiküldése. — Nyáry. — — — — — — — —	7
6. Szavazatbontó-bizottság jegyzőkönyve — Morvay. — — — — — — — —	7
7. A megválasztott tisztviselők eskütetele — Morvay. — — — — — — — —	10
8. Szavazatszedő-bizottság választása. — Bocsor. — — — — — — — —	10
9. A múlt gyűlésről elmaradt tagok igazolása. — Bocsor. — — — — — — — —	10
10. A jelen gyűlésről elmaradt tagok igazolása. — Bocsor. — — — — — — — —	10
11. Esperesi jelentés. — Nyáry — — — — — — — — — —	10

Az erre vonatkozó határozatok:

a) Petri E. püspök üdvözlése. — Nyáry. — — — — — — — —	21
b) Reménységünk a világháborúval kapcsolatban. — Nyáry. — — — — — — — —	21
c) Köszönet a hadbavonult tanítók helyettesítéséért. — Nyáry. — — — — — — — —	22
d) Köszönet a lelkészi hadisegélyért. — Nyáry. — — — — — — — —	22
e) Részvét a e. m. lelkészek és tanítók halála felett. — Nyáry — — — — — — — —	22
f) Elismerés Fejes S. nyugalomba vonult lelkész teljesített buzgó szolgálataiért. — Nyáry — — — — — — — — — —	22
g) Bizottság kiküldése a szervezendő páprádi lelkészség ügyében. — Nyáry — — — — — — — — — —	23
12. A tárgysorozat megállapítása. — Nyáry — — — — — — — — — —	23
13. Hátralékjegyzék. — Bocsor — — — — — — — — — —	23
14. Az ülés felfüggesztése. — Nyáry — — — — — — — — — —	24
15. Az ülés újból megnyitása. — Nyáry — — — — — — — — — —	24
16. Szabó K. Tokayné féle ügybeni esperesi előterjesztés tárgysorozatból törlése. — Dr. Fejes — — — — — — — — — —	24

17. Szabó Károly lemondása a lelk. főjegyzőségről és tanácsbiróságról. — <i>Bocsor</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	24
18. Szabó Károly felszólamlása, elnökváltozás. — <i>Bocsor.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	24
19. Elnökváltozás. Bizalmat nyilvánító e. m. határozat közlése az esperessel. — <i>Nyáry.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	25
20. Javaslat h.- és segédlelkészek kirendelése tárgyában — <i>Nyáry.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	25
21. Lelkészválasztások megerősítése. — <i>Bocsor.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	26
22. Tanítóválasztások megerősítése. — <i>Bocsor.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	26
23. A nyugdíjellenőrző bizottság jegyzőkönyve. — <i>Morvay.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	26
24. A közalap bizottság jegyzőkönyve. — <i>Morvay.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	27
25. Segélykérvények. — <i>Morvay.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	27
26. Segélykérvényi bizottság választása. — <i>Morvay.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	29
27. Egyházkerületi képviselők választása. — <i>Nyáry.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	29
28. Az egyházmegyei ösztöndíjak odaitélése. — <i>Bocsor.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	29
29. A pécsi nem ref. iskolába járó ref. növendékek vallástani vizsgájáról szóló jegyzőkönyv. — <i>Bocsor.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	30
30. A pécsi ref. honvéd-hadapródok vallástani vizsgájáról szóló jegyzőkönyv. — <i>Bocsor.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	30
31. A siklői polg. isk. ref. növendékek vallástani vizsgájáról szóló jegyzőkönyv. — <i>Bocsor.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	31
32. A missziói bizottság jegyzőkönyve. — <i>Nyáry.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	31
33. A számvevőszék jelentése. — <i>Sipos.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	33
34. Szavazáselrendelése e. m. számvevőszéki rendes és póttagságra. — <i>Nyáry.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	39
35. A tanügyi bizottság jelentése. — <i>Losoncy.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	39
36. Kotzó J. körlelkész eskütétele. — <i>Nváry.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	44
37. A lelkészi gyámintézet jegyzőkönyve. — <i>Nváry.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	44
38. A tanítóegyesület jegyzőkönyve. — <i>Nyáry.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	45
39. Jelentés a Sólyom A.-féle perben. — <i>Dr. Fejes.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	45
40. Nyugotszenterzsébeti tanítói díjlevél. — <i>Nyáry.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	45
41. Lúzsoki pópresbíter választás. — <i>Dr. Fejes.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	45
42. Vélemény az egyh. hivatalnoki betegsegélyző felállítására tekintetében — <i>Nyáry.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	46
43. Vélemény a reformáció 400 éves megünneplése tekintetében. — <i>Nyáry.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	46
44. A kiscsány-oszrói egyház ingatlan eladása. — <i>Dr. Fejes.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	47
45. A garéi egyházi ingatlan eladása. — <i>Dr. Fejes.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	47
46. A mattyi egyház ingatlanvétele. — <i>Dr. Fejes.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	47
47. Rendes és pótszámvevő választása. — <i>Bocsor.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	48
48. A nyugalmazott lelkészek földjövödelmének megosztása. — <i>Bocsor.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	48
49. Drávacsepelyi közmunkakivetés. — <i>Morvay.</i> — — — — — — — — — — — — — — — —	49

Jegyzőkönyvi szám.	Lapszám.
50. Drávafoki rendkívüli adóketés. — <i>Morvay.</i> — — — — —	49
51. Ipacsfai rendkívüli adóketés. — <i>Morvay.</i> — — — — —	50
52. Hiricsi rendkívüli adóketés. — <i>Morvay.</i> — — — — —	50
53. Diósvizslói rendkívüli adóketés. — <i>Morvay.</i> — — — — —	51
54. Bissei rendkívüli adóketés. — <i>Morvay.</i> — — — — —	51
55. Sütő L. felebbezése kántori díjazása ügyében. — <i>Nyáry.</i> — — — — —	52
56. Lutár S. felebbezése az 1916. évi, túronyi költségelírányzat ellen. — <i>Bocsor.</i> — — — — —	52
57. Kérelem az adósegély felemelése iránt a hivatalnoki fizetés díjlevél szerü kiszolgáltatása céljából. — <i>Bocsor.</i> — — — — —	53
58. Vélemény állandó, egyh. ker. belmissziói bizottság alakítása tárgyá- ban. — <i>Bocsor.</i> — — — — —	53
59. Vélemény a nagygeresdi egyesség megszűnésével kapcsolatban. — <i>Nyáry.</i> — — — — —	54
60. A siklósi polg. leányiskola felállítása. — <i>Bocsor.</i> — — — — —	54
61. Fegyelmi eljárás indítása a túronyi presbiterium ellen. — <i>Nyáry.</i> — — — — —	55
62. Frölich Lajos ujonnan bekebelezett tanító eskütétele. — <i>Bocsor.</i> — — — — —	55
63. A közgyűlés bezárása. — — — — —	55

II. Birósági ülési jegyzőkönyv.

1. Az időszaki tanács megalakulása. — <i>Nyáry.</i> — — — — —	56
A) Fegyelmi birósági ügyek.	
2. Mattyi presbiterium Thomayer Géza tanító ellen. — <i>Nyáry.</i> — — — — —	56
B) Közigazgatási birósági ügyek.	
3. Kisharsányi lelkészválasztás. — <i>Bocsor.</i> — — — — —	56
4. Fekete Sándor vejtí tanító keresete a c. bogádi egyház ellen. — <i>Bocsor.</i> — — — — —	59

III. Függelék :

I. Kimutatás az 1915. évben segélyezett özvegyekről és árvákról. — — — — —	60
--	----

Ezen jegyzőkönyvet az őrizetem alatt levő hitelesített kéziratokkal szó-
ról-szóra megegyezőleg, ebben a 63 oldalra terjedő füzetben a felsőbaranyai
ref. egyházmegye közgyűlésének megbízásából 180 példányban kiadtam.

Terehegy, 1916. szeptember 6.

Bocsor László

lelkészi aljegyző.

83.598

